

UDECD

**Uluslararası Dil Eğitimi
Çalışmaları Dergisi**
**International Journal of
Language Education Studies**

EDİTÖR

Doç. Dr. Gülşah YALÇIN

Year / Yıl: 2 Issue / Sayı: 3 - Aralık / December 2025

**Uluslararası Dil Eğitimi
Çalışmaları Dergisi**
**International Journal of
Language Education Studies**

EDİTÖR/EDITOR IN CHIEF

Doç. Dr. Gülşah YALÇIN Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

EDİTÖR YARDIMCISI/SUBEDITOR

Uzman Ayşen ARICI, Millî Eğitim Bakanlığı

E-mail: udecdd@gmail.com

Web: <https://udecd.com>

ISSN: 3062-1542

Bilim ve Danışma Kurulu

Prof. Dr. Eva Agnes CSATO University of Uppsala

Assoc. Prof. Dr. Ilir KALEMAJ University of Tirana

Dr. Jafreth Espinosa RAMÍREZ Universidad Nacional Autónoma de México

Dra. Maite CELADA Universidad de São Paulo

Dr. Akbar JUMANOV Jizzakh State Pedagogical University

Prof. Dr. Leyla KARAHAN TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Selma GÜLSEVİN Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Serdar YAVUZ Fırat Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. N. Kemal ŞAHBAZ Mersin Üniversitesi

Prof. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR Alanya Alaattin Keykubat Üniversitesi

Prof. Dr. Duygu UÇGUN Pamukkale Üniversitesi

Prof. Dr. Bayram BAŞ Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Nevin AKKAYA Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Özay KARADAĞ Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Gökhan ARI Bursa Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. K. Kaan BÜYÜKİKİZ Gaziantep Üniversitesi

Prof. Dr. Alpaslan OKUR Sakarya Üniversitesi

Prof. Dr. Paki KÜÇÜKER Sakarya Üniversitesi

Prof. Dr. İ. Gülsel SEV Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet AKKAYA Adıyaman Üniversitesi

Prof. Dr. Özcan BAYRAK Fırat Üniversitesi

Prof. Dr. Nesrin SİS İnönü Üniversitesi

Doç. Dr. Serdar DERMAN Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Bekir DİREKÇİ Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. Yusuf GÜNAYDIN Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Emre ÇELİK Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Doç. Dr. Burak TELLİ Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Doç. Dr. Salim DURUKOĞLU İnönü Üniversitesi
Doç. Dr. Murat ŞENGÜL Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Halil Erdem ÇOCUK Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet BAŞKAN Hitit Üniversitesi
Doç. Dr. Yunus Emre ÇEKİCİ Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Ömür ÇOBAN Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Taşkın SOYSAL Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi G. Tuğrul ŞAHİN İnönü Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba DEMİRTAŞ Sakarya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Halil BUNSUZ Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Arş. Gör. Büşra GOCİAOĞLU Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Aykut ÇELİK Akdeniz Üniversitesi

Hakkımızda

Uluslararası Dil Eğitimi Çalışmaları Dergisi, Güz ve Bahar dönemlerinde olmak üzere yılda iki kere yayın yapan bilimsel bir dergidir. Derginin yayın dili Türkçe ve İngilizcedir. Uluslararası Dil Eğitimi Çalışmaları Dergisi, dil eğitimi ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaları araştırmacılar ve eğitimciler başta olmak üzere geniş bir kitleye duyurmak amacıyla yayımlanmaktadır. Dergide nitel, nicel ve karma yöntemli özgün araştırma makalelerine ve literatürü kapsamlı bir şekilde ele alan derleme makalelere yer verilmektedir.

Amaç ve Kapsam

Uluslararası Dil Eğitimi Çalışmaları Dergisi, dil eğitimi ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaları araştırmacılar ve eğitimciler başta olmak üzere geniş bir kitleye duyurmak amacıyla yayımlanmaktadır. Dergide nitel, nicel ve karma yöntemli özgün araştırma makalelerine ve literatürü kapsamlı bir şekilde ele alan derleme makalelere yer verilmektedir. Derginin yayın kapsamını şu konular oluşturmaktadır: “Dil Öğretiminde Kuramsal ve Uygulamalı Tartışmalar, Dil Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları, Dinleme Eğitimi, Konuşma Eğitimi, Okuma Eğitimi, Yazma Eğitimi, Dil Bilgisi, Yazım ve Noktalama Öğretimi, Söz Varlığı Öğretimi, Dil Öğretiminde Ölçme Değerlendirme, Dil Öğretmeni ve Akademisyeni Yetiştirme, Dil Öğretim Programları, Dil Öğretiminde Öğretmen ve Öğrenci Tutumları, İki Dilli ve Çok Dilli Ortamlarda Türkçe Öğretimi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Dil ve Edebiyat Öğretimi, Çocuk Edebiyatı, Türkçe Öğretimi Tarihi, Özel Eğitimde Dil Eğitimi, Dilbilim, Dilbilim ve Türkçe Eğitimi, Medya ve Türkçe Eğitimi, Okuryazarlık ve Türkçe Eğitimi, 21. Yüzyıl Becerileri ve Dil Eğitimi, Yapay Zekâ Uygulamaları ve Dil Eğitimi, Öğretim Teknolojileri ve Dil Eğitimi, Dil Eğitiminde Materyal Tasarımı

Ücret Politikası

Hiçbir ad altında yazar veya kurumundan ücret alınmaz. Dergi makale gönderme, değerlendirme ve yayınlama süreçlerinde yazarlardan hiçbir ücret talep etmemektedir.

Kör Hakemlik Süreci

Uluslararası Dil Eğitimi Çalışmaları Dergisi, çifte-kör hakemlik sürecinden geçen bilimsel makalelerin yayımlandığı uluslararası hakemli akademik bir dergidir.

28/12/2025

Yıl: 2 Sayı: 3

**Uluslararası Dil Eğitimi
Çalışmaları Dergisi**
**International Journal of
Language Education Studies**

Yıl: 2

Sayı: 3

İÇİNDEKİLER-CONTENTS

Karaman-Sarıveliler Yöresine Ait Kelimelerin Kullanım Durumları Üzerine Bir İnceleme

1-14

A Study on the Usage of Words Belonging to the Karaman-Sarıveliler Region

Muhammet Kerim İNAN

Küçük Dahi İbn-i Sina Dizisinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi

15-24

An Analysis of the Series "Küçük Dahi İbn-i Sina" in Terms of Values Education

Büşra KOYUNCU

Judith Malika Liberman'ın Masal Anlatıcılığına Türkçe Eğitimi Açısından Bir Bakış

25-35

A Perspective on Judith Malika Liberman's Storytelling in Turkish Language Education

Sena Gül SAZAK

Uluslararası Dil Eğitimi Araştırmaları Dergisi
International Journal of Language Education
Studies

<https://udecd.com>

Geliş/Received: 27.05.2025 Kabul/Accepted: 28.12.2025

Makalenin Türü / Araştırma Makalesi

Karaman-Sariveliler Yöresine Ait Kelimelerin Kullanım Durumları Üzerine Bir İnceleme *

*Muhammed Kerim İNAN***

Öz

Türkçenin zengin söz varlığı ve kültürel mirasının önemli bir parçası olan Anadolu ağızları, dil ile kültür arasındaki karşılıklı etkileşimi yansıtarak yerel kimliklerin korunmasında ve nesilden nesile aktarılmasında hayati bir rol oynamaktadır. Bu çalışma, Karaman/Sariveliler ağzının tarihî gelişimi, Anadolu ağızlarının söz varlığına yaptığı katkılar ve kültürel aktarım süreçlerindeki işlevini ele almaktadır. Anadolu ağızları, yalnızca yerel konuşma biçimlerini yansıtmakla kalmayıp bununla birlikte geleneksel değerlerin, inançların ve günlük yaşam pratiklerinin birer taşıyıcısıdır. Derleme Sözlüğü gibi önemli çalışmalar, bu sözlü kültür mirasını kayıt altına alarak ağızların unutulmasını önlemeye katkı sağlamıştır. Çalışma, ayrıca ağız çalışmalarında karşılaşılan sorunlara da dikkat çekmektedir. Özellikle kapsamlı ağız atlaslarının bulunmaması, söz dizimsel özelliklerin yeterince ele alınmaması ve yöntemsel eksiklikler, bu alandaki temel sınırlamaları oluşturmaktadır. Ayrıca modernleşme, kentleşme ve medyanın etkisiyle standart dile yönelimin artması, ağızların nesilden nesile aktarımını zorlaştırmaktadır. Buna rağmen Anadolu ağızları, Türkçenin tarihi ve sosyal bağlamını anlamada ve kültürel mirasın korunmasında önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak; ağızların belgelenmesi, araştırılması ve yaşatılması, yalnızca dil bilimi açısından değil, aynı zamanda Türk kültürünün kolektif belleğini koruma açısından büyük bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Anadolu ağızları, Karaman ağzı, söz varlığı, kültürel miras, ağız çalışmaları.

A Study on the Usage of Words Belonging to the Karaman-Sariveliler Region

The dialects of Anatolia, which are an important part of the rich vocabulary and cultural heritage of Turkish, play a vital role in reflecting the mutual interaction between language and culture, as well as in preserving local identities and transmitting them from generation to generation. This article addresses the historical development of Anatolian dialects, their contributions to the vocabulary of Turkish, and their functions in cultural transmission processes. Anatolian dialects not only reflect local speech forms but also serve as carriers of traditional values, beliefs, and daily life practices. Significant works, such as the Compilation Dictionary, have contributed to preventing the forgetting of these oral cultural heritages by documenting them. The article also highlights the issues encountered in dialect studies. In particular, the lack of comprehensive dialect atlases, insufficient attention to syntactic features, and methodological shortcomings constitute the fundamental limitations in this field. Additionally, the increasing tendency towards standard language due to modernization, urbanization, and the influence of media complicates the transmission of dialects from generation to generation. Nevertheless, Anatolian dialects are regarded as an important tool for understanding the historical and social context of Turkish and for the preservation of cultural heritage. In conclusion, the documentation, research, and preservation of dialects hold great significance not only from a linguistic perspective but also in terms of safeguarding the collective memory of Turkish culture.

** Öğretmen, Karaman, inanmuhammedkerim@gmail.com , ORCID: [orcid.org/ 0009-0003-8870-0668](https://orcid.org/0009-0003-8870-0668)

Keywords: Anatolian dialects, Karaman dialect, vocabulary, cultural heritage, dialect studies.

Giriş

Türkçenin zengin ve köklü geçmişi, sadece yazılı eserlerle değil, buna ek olarak ağızlar aracılığıyla da günümüze ulaşmıştır. Bir dilbilim terimi olarak ağız, belirli bölgelerle sınırlı, genellikle sözlü iletişimde kullanılan dil varyantlarını ifade eder. Türkiye'deki ağız çalışmaları 19. yüzyıla kadar uzansa da bu konuda en eski bilgiler Divanü Lügati't-Türk ile elde edilmiştir. Bu eser, Türk dilinin farklı lehçeleri ve ağızları hakkında döneminin ayrıntılı bir haritasını sunmuştur (Caferoğlu, 1958: 34). Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde ortaya çıkan ağızlar, yalnızca coğrafi farklılıklarla sınırlı kalmamış, aynı bölgedeki yerleşim alanlarında da çeşitlenmiştir (Korkmaz, 1996). Teknolojik ilerlemeler ve medyanın etkisi, ağızlarda bulunan zengin kelime dağarcığının azalmasına yol açmış; özellikle genç nesiller arasında standart dile olan eğilim artmıştır (Demir, 2010: 142). Günümüzde ağız araştırmaları, bu çeşitliliği koruma ve belgeleyerek destekleme amacını taşıırken, teknolojik güncellemelerin eksikliği ve kapsamlı bir ağız atlasının bulunmaması gibi sorunlarla hâlâ karşı karşıya kalmaktadır (Ercilasun, 2004: 78). Bu unsurlar göz önünde bulundurulduğunda, Türkçenin farklı ağızlarını kaydetmek ve aktarmak, dilin kültürel mirasını geleceğe taşımak açısından büyük bir öneme sahiptir.

Kültür ve Dil İlişkisi

Kültür; yapısı, içeriği ve türleriyle geniş bir yelpazeyi kapsayan, dil, din, sanat, tarih, edebiyat, müzik gibi temel unsurlarla şekillenen bir kavramdır. Bu unsurlar, toplumların kimliğini ve değerlerini belirlerken, ayrıca onların diğer toplumlardan ayrılmasını sağlayan ayırt edici özelliklerdir. Kültür; popüler kültür, ortak kültür, medeniyet, yazılı ve sözlü kültür, gelenek ve görenekler, yiyecek ve içecek alışkanlıkları, giyim-kuşam, inanç biçimleri ve ibadet şekilleri gibi hem maddi hem de manevi unsurları içeren çok yönlü bir bütündür. Kaplan'a (1985) göre, "Kültür; bir topluluğu, bir cemiyeti, bir milleti millet yapan ve onu diğer milletlerden farklı kılan hayat tezahürlerinin tümüdür" (s. 12). Bu hayat tezahürleri, her milletin kendine özgü millî ve manevi değerlerini yansıtır. Din, dil, örf ve âdetler, dünya görüşü, yaşama biçimi, tarih, sanat ve edebiyat gibi ögeler bu değerlerin başlıca taşıyıcılarıdır. Bu unsurlar arasında dil, kültürün en temel taşıyıcısı olarak öne çıkar. Dil, bir toplumun kültürel zenginliklerinden beslenirken, aynı zamanda kültürün oluşumunda ve aktarımında kritik bir rol oynar. Kaplan (1985), dili bir memleketten geçen akarsuya benzetir; bir akarsu geçtiği yerlere nasıl hayat verir ve yöresel kaynaklardan beslenerek büyürse, dil de toplumun kültüründen beslenir ve medeniyetin yayılmasına katkıda bulunur. Dil ve kültür arasındaki bu karşılıklı etkileşim, onların birbirinden ayrı düşünülemeyeceğini ortaya koyar. Dil, kültürü nesilden nesle aktarırken, kültür de dile içerik ve anlam kazandırır. Diline gereken önemi göstermeyen toplumlar, kültürel zenginliklerini yitirme riskiyle karşı karşıya kalırken; kültürüne sahip çıkmayan toplumların dilleri de zamanla canlılığını yitirir. Yunus Emre'nin "Dil hikmetin yoludur." sözü, bu ilişkiyi özlü bir şekilde ifade eder ve dilin kültürel değerlerin aktarılmasındaki önemini vurgular (Risaletü'n Nushiyye, 13. yy, s. 25). Kültürün ve dilin bu karşılıklı bağımlılığı, kültürel mirasın korunması ve aktarılması açısından hayati bir önem taşımaktadır. Bu nedenle, dil ve kültürün bir arada değerlendirilmesi, toplumların kimliklerini ve değerlerini geleceğe taşımaları açısından kaçınılmaz bir gerekliliktir.

TÜRKÇENİN SÖZ VARLIĞI

Anadolu Ağızı

Ağız, dilbilimsel bir terim olarak, "aynı kökene dayalı standart dile bağlı, doğal yollarla gelişmiş, genellikle resmi olmayan durumlarda kullanılan, yazılı bir geleneği bulunmayan ve iletişim alanı sınırlı yerel konuşma biçimleri" şeklinde tanımlanır (Demir, 2002: 105). Türkler, tarihsel olarak geniş alanlara hükmetmiş bir millet olarak, dillerini farklı bölgelere taşımış ve zaman içerisinde Türkçe, birbirinden farklı kollara bölünmüştür. Bu ayrı kollara, ait oldukları standart dilden ses, şekil ve kelime dağarcığı açısından farklılaşan ancak ana anlamda anlaşılabilirliği sürdürenlere ağızlar denir (Güneş, 2012: 21). Ağız alanındaki araştırmalar süreç içerisinde gelişmeler göstermiş olsa da hâlâ bazı eksiklikler bulunduğu bir gerçektir. Özellikle ağız incelemelerinde söz dizimsel özelliklerin yeterince ele alınmaması, karşılaştırmalı çalışmaların sınırlı olması, ağız atlaslarının eksikliği ve kapsamlı bir dil bilgisi

çalışmasının olmaması, temel sorunlar arasında sayılmaktadır. Ayrıca, yöntemsel zorluklar, özellikle işaretleme tekniklerinde yaşanan eksiklikler, bu alanda süregelen sorunlar arasında yer alır (Akar, 2006: 43-51). Bu çerçevede, ağız araştırmalarının yalnızca dilbilimsel açıdan değil; Türk tarihine, kültürüne ve toplumun yaşadığı değişimlere de ışık tutması bakımından önemli bir değer taşıdığı söylenebilir

Kültürel Unsur Olarak Anadolu Ağzının Nesilden Nesile Aktarımı

Anadolu ağızları, Türk kültürünün ve dilinin derinliklerini taşıyan en önemli unsurlardan biridir. Bu ağızlar, sadece yerel konuşma biçimlerini yansıtmakla kalmaz; bölgesel geleneklerin, inançların ve günlük yaşam pratiklerinin birer yansıması olarak kültürel aktarımın başlıca araçlarından biri hâline gelir. Ağızlar, nesilden nesile aktarılan kelimeler, deyimler, atasözleri ve hikâyelerle toplumun değerlerini geçmişten günümüze taşır. Türkçenin geniş coğrafi alanlara yayılması ve Anadolu'nun farklı bölgelerinde yaşayan toplulukların oluşturduğu dilsel çeşitlilik, bu ağızların kültürel miras olarak taşıdığı önemi pekiştirmiştir (Korkmaz, 1996: 1-15). Nesiller arası aktarımda ağızların önemi özellikle geleneksel masallar, türküler, maniler ve halk oyunlarında açıkça görülür. Bu tür sözlü kültür öğeleri, toplumun hafızasında iz bırakmış önemli olayların, yaşam tarzlarının ve inanç sistemlerinin korunmasına katkı sağlar. Derleme Sözlüğü gibi değerli çalışmalar, bu dilsel birikimi kaydederek, ağızların taşıdığı kültürel ve dilsel mirasın kaybolmasını engellemiştir (Türk Dil Kurumu, 1993). Ancak bu aktarım süreci, sadece kelime dağarcığının korunmasıyla sınırlı kalmaz; bununla birlikte bölgesel aksanlar, konuşma tarzları ve dilin ritmi gibi unsurları da kapsar (Ercilasun, 2004: 78- 81). Örneğin, bir ağızdaki belirli bir kelimenin kullanımı, yalnızca o bölgenin doğasına veya ekonomik faaliyetlerine değil, o bölgedeki toplumsal ilişkilerin yapısına da ışık tutar. Bu aktarım süreci, genellikle aile içerisinde başlar ve çocukların, ebeveynleri ve büyüklerinden duydukları ifadeleri benimsemeleriyle devam eder. Örneğin; ninniler, masallar ve dualar, çocukların dil öğrenme sürecinde içerisinde kültürel değerlerle tanışmalarını sağlar. Ayrıca, yerel kutlamalar, düğün ve cenaze törenleri gibi toplumsal etkinlikler de ağızların nesilden nesile aktarılmasında büyük bir rol oynar (Akar, 2006: 43-51). Bu nedenle Anadolu ağızları, hem bireylerin yerel kimliklerini sürdürmelerine olanak tanır hem de Türk kültürünün ortak belleğini oluşturan unsurları taşır. Bu ağızların nesilden nesile aktarılmasını desteklemek, yalnızca dilsel bir zenginliği korumakla kalmayıp, ayrıca kültürel kimliğin sürekliliğini sağlamak anlamına gelir. Bu bağlamda, Anadolu ağızlarının belgelenmesi, araştırılması ve günümüz şartlarında yaşatılması, dil bilimciler ve kültürel çalışmalar açısından önemli bir sorumluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kapsamında gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modeli, mevcut durumun olduğu gibi tanımlanmasına ve belirli değişkenler arasındaki dağılımın ortaya konmasına olanak tanıyan sistematik bir yaklaşımdır (Karasar, 2009). Araştırmanın amacı, Sarıveliler yöresine ait yöresel kelime ve ifadelerin, lise düzeyindeki öğrenciler tarafından bilinme, kullanım sıklığı ve öğrenilme yollarının incelenmesidir.

Nicel bir yaklaşım benimsenmesinin temel gerekçesi, yöresel kelimelere ilişkin öğrenci görüşlerinin ölçülebilir ve karşılaştırılabilir bir biçimde sunulabilmesidir. Bu yöntem sayesinde, yöresel dil öğelerinin genç kuşaklardaki bilinirlik düzeyi, kullanım bağlamları ve kültürel aktarım sürecindeki yeri somut verilerle ortaya konmuştur.

Örneklem / Araştırma grubu

Bu çalışmanın katılımcıları, Sarıveliler Yunus Emre Çok Programlı Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte olan 12. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Katılımcıların yalnızca bir kısmının seçilmesinin nedeni, çalışmanın kapsamının belirli bir örneklem grubuyla sınırlandırılmış olması ve bu grubun araştırmanın amaçları doğrultusunda yeterli veri sağlayacak şekilde temsil gücüne sahip olduğunun değerlendirilmesidir. Katılımcı seçiminde, 12. sınıf öğrencilerinin tercih edilmesinin temel sebebi, bu yaş grubundaki öğrencilerin dil gelişimlerinin daha ileri bir düzeyde ve bu nedenle söz varlıklarının diğer sınıf seviyelerine kıyasla daha geniş olabileceği öngörüsüdür. Ayrıca, bu sınıf düzeyindeki öğrencilerle çalışmanın, erişim kolaylığı ve uygulama sürecindeki pratiklik açısından da daha verimli bir şekilde

yürütülebileceği düşünülmüştür. Katılımcıların belirlenmesinde ise olasılıksız örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem hem araştırmanın sınırlılıkları hem de veri toplama sürecinin kolaylaştırılması açısından uygun görülmüştür. Bu bağlamda, lise öğrencileri arasından seçim yapılması, araştırmanın hedef kitlesine ulaşma ve çalışmayı sağlıklı bir şekilde yürütme açısından tercih edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Sarıveliler yöresine ait yöresel kelime ve ifadelerin öğrenciler tarafından bilinme ve kullanım durumlarını ölçmeye yönelik olarak hazırlanmış yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu, daha önce yörede yapılan saha çalışmaları sonucunda tespit edilmiş olan toplam 457 yerel kelimelik bir havuzdan, rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 70 kelime temel alınarak oluşturulmuştur.

Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik bilgilerine (cinsiyet, yaş vb.) yer verilmiştir. İkinci bölümde, katılımcıların bu kelimeleri öğrenme kaynakları (aile, çevre, okul, sosyal medya vb.) ve bu kelimeleri hangi sıklıkta kullandıkları ile ilgili çoktan seçmeli sorular yer almıştır. Üçüncü bölümde ise, her bir yöresel kelime için katılımcılara "Anlamını biliyor musunuz?" sorusu yöneltilmiş ve "Evet" ya da "Hayır" seçeneklerinden biri işaretlenmiştir.

Anket formu, uzman görüşüne sunulurken kapsam geçerliği açısından değerlendirilmiş, ardından pilot uygulama yapılarak anketin anlaşılabilirliği ve uygulama süresi test edilmiştir. Elde edilen geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak nihai hâli verilmiştir.

Verilerin sistematik bir biçimde toplanmasını sağlayan bu araç aracılığıyla, yöresel söz varlığının genç bireylerce ne ölçüde benimsendiği, hangi kaynaklardan öğrenildiği ve hangi bağlamlarda kullanıldığına ilişkin nicel veriler elde edilmiştir.

İşlem / Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama süreci, etik ilkelere uygun olarak, Sarıveliler Yunus Emre Çok Programlı Anadolu Lisesinde öğrenim gören 12. sınıf öğrencilerinden elde edilen verilerle yürütülmüştür. Veri toplama sürecinden önce, okul yönetiminden gerekli izinler alınmış, katılımcı öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmış ve gönüllülük esasına dayalı olarak anket uygulanmıştır. Veri toplama işlemi, sınıf ortamında yüz yüze gerçekleştirilmiş ve uygulama sırasında herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır. Katılımcılardan, anket formunda yer alan yöresel kelimelerin anlamlarını bilip bilmediklerini, bu kelimeleri hangi kaynaklardan öğrendiklerini, hangi bağlamlarda ve ne sıklıkta kullandıklarını belirtmeleri istenmiştir.

Katılımcılar, kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olup, bu yöntem araştırmacının ulaşılabilir durumda olan bireylerden veri toplamasına olanak tanımıştır. 12. sınıf öğrencilerinin seçilme nedeni ise, bu yaş grubundaki bireylerin dil gelişim düzeylerinin daha ileri seviyede olması ve söz varlıklarının yöresel ifadeleri algılama açısından daha uygun görülmesidir. Veri toplama süreci sonunda toplanan tüm anketler kodlanarak SPSS ortamına aktarılmış ve istatistiksel analiz için hazır hâle getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde, nicel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Anket formuyla toplanan veriler, bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programına aktarılmış ve analiz işlemleri bu yazılım aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde, öğrencilerin yöresel kelimelere ilişkin anlam bilgileri, kullanım sıklıkları, öğrenme kaynakları ve kullanım bağlamlarına ilişkin veriler için frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Bu betimsel istatistikler aracılığıyla, her bir yöresel kelimenin öğrenciler tarafından ne ölçüde bilindiği ve hangi düzeyde kullanıldığı ortaya konmuştur. Ayrıca, veriler tablolar hâlinde sunulurken katılımcıların kelimelere ilişkin bilgi düzeyleri ve kullanım alışkanlıkları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Böylece, Sarıveliler yöresine özgü kelimelerin genç kuşaklardaki yeri; dilsel, kültürel ve sosyal yönleriyle çok boyutlu bir biçimde analiz edilmiştir. Analizler sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın

amacına uygun olarak yorumlanmış ve yöresel ağız öğelerinin kültürel aktarım sürecindeki güncel durumuna ilişkin değerlendirmelere olanak sağlamıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmamanın bilimsel geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla veri toplama sürecinde ve analiz aşamalarında çeşitli önlemler alınmıştır:

Geçerlik açısından, anket formunun kapsam geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, Sariveliler yöresine ait daha önce tespit edilen 457 yöresel kelime içinden rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 70 kelime, bölge halkı ve öğretmenlerle yapılan ön görüşmeler doğrultusunda değerlendirilmiş; yöreye özgü ve öğrenciler tarafından kullanılma ihtimali yüksek ifadeler tercih edilmiştir. Ayrıca, anket maddeleri uzman görüşüne sunulmuş ve gerekli düzenlemeler yapılarak ölçme aracının içerik açısından uygunluğu artırılmıştır.

Güvenirlik yönünden ise, veri toplama aracının açık, anlaşılır ve yönlendirici ifadelerden uzak olması sağlanmıştır. Uygulama öncesinde sınırlı sayıda öğrenciyle pilot uygulama gerçekleştirilmiş, anketin uygulanabilirliği, anlaşılabilirliği ve cevaplama süresi gözlemlenmiştir. Elde edilen geri bildirimler doğrultusunda maddelerde sadeleştirme ve netleştirme çalışmaları yapılmıştır.

Verilerin analizinde kullanılan SPSS yazılımı, hatasız ve sistematik hesaplamalar yapılmasına olanak tanımış; frekans ve yüzde gibi temel istatistiksel teknikler aracılığıyla güvenilir sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca, verilerin kodlanması ve analizi sırasında çifte kontrol yapılmış, olası veri giriş hataları ortadan kaldırılmıştır.

Bu doğrultuda, araştırma sürecinin hem yöntemsel hem de istatistiksel anlamda geçerli ve güvenilir şekilde yürütüldüğü ifade edilebilir. Ancak çalışmanın sınırlı örnekleme gerçekleştirilmiş olması, genellenebilirlik açısından dikkatli yorum yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bulgular

Sariveliler Yöresi Kelime ve İfadeler

Çalışma öncesinde, yöresel bağlamda kullanılan 457 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimeler, kullanım sıklığına göre analiz edilerek, sık kullanımdan az kullanıma doğru sıralanan 70 kelime seçilmiş ve aşağıda listelenmiştir.

Araştırmada Sariveliler yöresine ait 70 yöresel kelimenin 12. sınıf öğrencileri tarafından bilinme durumu, kullanım sıklığı ve öğrenme kaynakları incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS programında frekans ve yüzde değerleri ile analiz edilmiş ve aşağıdaki bulgular ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan 20 öğrencinin %55’i erkek, %45’i kızdır. Bu durum, cinsiyet dağılımında dengeli bir örneklem sağlandığını göstermektedir.

Yöresel Kelimelerin Bilinme Durumu

Katılımcıların yöresel kelimelerin anlamını bilme oranları incelendiğinde, bazı kelimelerin %100 oranında bilindiği görülmüştür (örneğin; *ardıla kalmak*, *deşirmek*, *evtikleme*). Diğer yandan bazı kelimelerin anlamını bilme oranı %30-40 gibi daha düşük seviyelerde kalmıştır (örneğin; *evedi*, *gan ayaklı*). Bu durum, yöresel kelimelerin kullanımda ve bilinirlikte çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Katılımcıların yöresel kelimeleri kullanma sıklığı incelendiğinde, %50 oranında kelimelerin “bazen”, %25 oranında “sık sık” ve %10 oranında “her zaman” kullanıldığı görülmüştür. Kelimelerin nadiren veya hiç kullanılmadığı durum ise %15 olarak kaydedilmiştir. Bu bulgu, yöresel kelimelerin günlük yaşamda belirli ölçüde yaşatıldığını göstermektedir.

Kelime Öğrenme Kaynakları

Öğrencilerin yöresel kelimeleri öğrenme kaynaklarına ilişkin verilerde ise, %55 oranla “çevre” (arkadaşlar, komşular), %40 oranla “aile” en önemli öğrenme kaynakları olarak belirlenmiştir. Okul ve ders kitaplarının bu konuda katkısı %5 gibi düşük seviyede kalmıştır. Sosyal medya ve internet ise katılımcılar tarafından etkili bir öğrenme kaynağı olarak belirtilmemiştir.

Kelimelerin Kullanım Bağlamları

Anlamını bildikleri kelimeleri kullanma bağlamları incelendiğinde, öğrencilerin %95’i bu kelimeleri günlük yaşamda (arkadaşları ve aile üyeleriyle konuşurken) kullandıklarını belirtmişlerdir. Okul ortamında kullanım ise sadece %5 düzeyindedir.

Bu bulgular, Sarıveliler yöresine ait yöresel kelimelerin genç kuşaklar tarafından hâlâ bilindiğini ve sosyal çevrede kullanıldığını; ancak formal eğitim ve dijital platformlarda kullanımının sınırlı olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yöresel kelimelerin kültürel aktarımda aile ve sosyal çevre faktörlerinin önemli rol oynadığı ortaya konmuştur.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, Sarıveliler yöresine ait kelime ve ifadelerin genç kuşaklar tarafından bilinme, kullanılma ve öğrenilme düzeylerini inceleyerek yerel dil kullanımının kültürel ve sosyal bağlamda taşıdığı önemi ortaya koymaktadır. Bulgular, yöresel kelime dağarcığının sosyal çevre ve aile gibi doğal öğrenme ortamları aracılığıyla aktarıldığını ancak modernleşme ve medya etkisiyle bu aktarım sürecinin sekteye uğrayabileceğini göstermektedir. Araştırmada, katılımcıların ağırlıklı olarak çevre ve aile kaynaklı öğrenme deneyimlerinin kelime dağarcığı üzerindeki etkisi dikkat çekici bir şekilde ortaya çıkmıştır. Buna karşın, okul ve dijital medya gibi modern öğrenme ortamlarının yerel kelime kullanımı üzerindeki sınırlı etkisi, formel eğitimin bu alandaki potansiyel rolünü yeterince yerine getirmediğini göstermektedir. Yöresel kelimelerin günlük hayatta kullanımı ve anlam bilinirliği üzerine yapılan analizler, bu ifadelerin çoğunlukla gündelik sosyal bağlamlarda varlıklarını sürdürdüğünü ancak daha az sıklıkla formel ve yazılı ortamlarda kullanıldığını ortaya koymuştur. Bu durum, yerel dil öğelerinin sosyal aidiyet ve kimlik inşasında güçlü bir araç olduğunu, bunun yanında dilsel çeşitliliğin sürekliliğini sağlamak için koruma ve belgeleme çalışmalarına daha fazla ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Araştırmanın ortaya koyduğu veriler, Anadolu ağızlarının yalnızca dilbilimsel değil, bunte kültürel birer miras olarak da değerlendirilmesi gerektiğini doğrulamaktadır. Bu bağlamda, yöresel kelimelerin kayıt altına alınması, dil atlaslarının hazırlanması ve yerel ağızların kültürel değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasını destekleyecek projelerin teşvik edilmesi önerilmektedir. Ayrıca, okullarda yerel ağızların eğitime uygun şekilde bir araya getirilmesi, gençlerin hem kendi kültürel miraslarını tanımaları hem de bu mirası geleceğe taşımaları açısından önemli bir adım olacaktır. Son olarak, bu çalışmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurulduğunda, daha geniş katılımcı gruplarıyla farklı bölgelerde gerçekleştirilecek çalışmaların, yerel dil öğelerinin sosyal ve kültürel bağlamdaki rolünü daha kapsamlı bir şekilde ortaya koyabileceği değerlendirilmektedir. Bu tür araştırmalar, Türk dilinin söz varlığı ve kültürel mirası üzerindeki etkilerini anlamada önemli katkılar sağlayacaktır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu makale, tek yazarlı bir çalışma olup tüm araştırma süreci – konu belirleme, literatür tarama, veri toplama, analiz, yazım ve son okuma – yazar tarafından tek başına gerçekleştirilmiştir.

Çıkar Çatışması

Yazar, bu çalışma kapsamında herhangi bir kişi veya kurumla çıkar çatışmasına yol açabilecek mali, akademik ya da ticari bir ilişkisinin bulunmadığını beyan eder.

Kaynaklar

- Akar, A. (2006). Ağız araştırmalarında yöntem sorunları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1(2), 37-53.
- Akar, F. (2006). Ağız araştırmalarında yöntem sorunları ve çözüm önerileri. *Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 43(2), 43-51.
- Caferoğlu, A. (1958). *Türk dili tarihi*. Enderun Kitabevi.
- Demir, N. (2002). Ağız terimi üzerine. *Türkbilig*, 105-116.
- Demir, N. (2010). Türkiye Türkçesi ağızları üzerine gözlemler. *Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 138-150.
- Ercilasun, A. B. (2004). *Başlangıçtan günümüze Türk dili tarihi*. Akçağ Yayınları.
- Güneş, B. (2012). Karşılaştırmalı ağız araştırmalarının önemi ve Türkiye'deki karşılaştırmalı ağız incelemeleri üzerine bir deneme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(4).
- Korkmaz, Z. (1996). *Anadolu ağızlarının dil ve kültür araştırmalarındaki yeri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özdarendeli, N. (2013). Velimeşe ağzından Derleme Sözlüğü'ne katkılar. *Türkiye Araştırmaları Dergisi*, 57-79.
- Türk Dil Kurumu. (1993). *Derleme Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Extended Abstract

Introduction

The rich and deep-rooted history of Turkish has survived to the present day not only through written works but also through dialects. As a linguistic term, dialect refers to language variants that are limited to certain regions and are generally used in oral communication. Although dialect studies in Türkiye date back to the 19th century, the oldest information on this subject was obtained with Divanü Lügati't-Türk. This work provided a detailed map of the period regarding the different dialects and accents of the Turkish language (Caferoğlu, 1958: 34). The dialects that emerged in various regions of Türkiye were not limited to geographical differences only, but also diversified in the settlement areas in the same region (Korkmaz, 1996). However, technological advances and the influence of the media have led to a decrease in the rich vocabulary in dialects, and the tendency towards the standard language has increased, especially among the younger generations (Demir, 2010: 142). Today, dialect studies aim to protect and document this diversity, but they still face problems such as the lack of technological updates and the lack of a comprehensive dialect atlas (Ercilasun, 2004: 78). Considering these elements, recording and transmitting different dialects of Turkish is of great importance in terms of carrying the cultural heritage of the language to the future.

Method

Research Model

This research was conducted within the scope of the descriptive scanning model, one of the quantitative research methods. The descriptive scanning model is a systematic approach that allows the current situation to be defined as it is and the distribution between certain variables to be revealed (Karasar, 2009). The aim of the research is to examine the knowledge, frequency of use and learning methods of local words and expressions belonging to the Sariveliler region by high school students. The data were collected from 12th grade students studying at Sariveliler Yunus Emre Multi-Program Anatolian High School. In this context, a survey was conducted on 70 words selected by random

sampling method from 457 previously determined local words. The obtained data were analyzed using the SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) program; the findings were interpreted by calculating frequency and percentage values.

The main reason for adopting a quantitative approach is to present student opinions on local words in a measurable and comparable manner. Thanks to this method, the level of awareness of local language elements among young generations, their contexts of use and their place in the cultural transmission process have been revealed with concrete data.

Sample / Research group

Participants The participants of this study consist of 12th grade students studying at Sarıveliler Yunus Emre Multi-Program Anatolian High School. The reason why only a part of the participants were selected is that the scope of the study was limited to a certain sample group and that this group was evaluated to have sufficient representative power to provide data in line with the purposes of the study. The main reason for choosing 12th grade students in the participant selection is the prediction that the language development of students in this age group may be at a more advanced level and therefore their vocabulary may be wider compared to other grade levels. In addition, it was thought that the study with students in this grade level could be carried out more efficiently in terms of ease of access and practicality in the application process. In determining the participants, the convenience sampling method, which is one of the non-probability sampling methods, was used. This method was deemed appropriate both in terms of the limitations of the study and the facilitation of the data collection process. In this context, selection from high school students was preferred in terms of reaching the target audience of the study and conducting the study in a healthy way.

Data Collection Tools

In the study, a structured survey form prepared to measure the knowledge and use of local words and expressions belonging to the Sarıveliler region by students was used as a data collection tool. The survey form was created based on 70 words selected by random sampling method from a pool of 457 local words previously identified as a result of field studies conducted in the region.

The survey consists of three sections. The first section includes the participants' demographic information (gender, age, etc.). The second section includes multiple choice questions about the participants' sources of learning these words (family, environment, school, social media, etc.) and how often they use these words. In the third section, the participants were asked "Do you know the meaning?" for each local word and they were given one of the options "Yes" or "No".

The survey form was evaluated in terms of content validity by presenting it to expert opinion, then the clarity and application duration of the survey were tested by conducting a pilot application. The necessary corrections were made in line with the feedback obtained and the final version was given.

By means of this tool, which enables the systematic collection of data, quantitative data were obtained on the extent to which the local vocabulary was adopted by young individuals, from which sources it was learned and in which contexts it was used.

Process / Data Collection

The data collection process of the study was carried out in accordance with ethical principles, with data obtained from 12th grade students studying at Sarıveliler Yunus Emre Multi-Program Anatolian High School. Before the data collection process, the necessary permissions were obtained from the school administration, the purpose of the study was explained to the participating students, and a survey was administered on a voluntary basis.

The data collection process was carried out face-to-face in the classroom environment and no guidance was given during the application. Participants were asked to indicate whether they knew the meanings of the local words in the survey form, from which sources they learned these words, in which contexts and how often they used them. The application process lasted an average of 20-25 minutes.

Participants were determined using the convenience sampling method, which allowed the researcher to collect data from individuals who were accessible. The reason for choosing 12th grade students was that the language development levels of individuals in this age group were more advanced and their vocabulary was considered more suitable in terms of perceiving local expressions.

At the end of the data collection process, all collected surveys were coded and transferred to the SPSS environment and made ready for statistical analysis.

Analysis of Data

Quantitative data analysis methods were used in the analysis of the data obtained within the scope of the research. The data collected with the survey form were transferred to the SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) program in a computer environment and the analysis processes were carried out using this software.

During the analysis process, frequency (f) and percentage (%) values were calculated for the data regarding the meaning information, usage frequencies, learning sources and usage contexts of the students regarding the local words. Through these descriptive statistics, the extent to which each local word is known by the students and the level at which it is used were revealed.

In addition, the data were presented in tables and the participants' knowledge levels and usage habits regarding the words were evaluated comparatively. Thus, the place of the words specific to the Sariveliler region among the young generations was analyzed in a multidimensional manner with its linguistic, cultural and social aspects.

The findings obtained as a result of the analyses were interpreted in accordance with the purpose of the research and enabled evaluations regarding the current status of the local dialect elements in the cultural transmission process.

Validity and Reliability

In order to ensure the scientific validity and reliability of the research, various precautions were taken during the data collection process and analysis stages.

In terms of validity, the scope validity of the survey form was tried to be ensured. For this purpose, 70 words selected by random sampling method from 457 local words previously determined belonging to Sariveliler region were evaluated in line with the preliminary interviews conducted with the local people and teachers; expressions specific to the region and likely to be used by students were preferred. In addition, the survey items were submitted to expert opinion and the appropriateness of the measurement tool in terms of content was increased by making the necessary arrangements.

In terms of reliability, it was ensured that the data collection tool was clear, understandable and free of guiding expressions. A pilot application was carried out with a limited number of students before the application, and the applicability, comprehensibility and response time of the survey were observed. Simplification and clarification studies were carried out in the items in line with the feedback obtained.

The SPSS software used in the analysis of the data allowed error-free and systematic calculations; reliable results were obtained through basic statistical techniques such as frequency and percentage. In addition, double-checks were made during the coding and analysis of the data, and possible data entry errors were eliminated. In this respect, it can be stated that the research process was carried out in a valid and reliable manner both methodologically and statistically. However, the fact that the study was conducted with a limited sample indicates that careful interpretation should be made in terms of generalizability.

Result and Discussion

This study examines the level of knowledge, use and learning of words and expressions belonging to the Sariveliler region by young generations and reveals the importance of local language use in cultural and social contexts. The findings show that local vocabulary is transmitted through natural learning environments such as social environment and family, but this transmission process may be interrupted by modernization and media effects. In the study, the effect of learning

experiences, mainly originating from the environment and family, on the vocabulary of the participants has been strikingly revealed. In contrast, the limited effect of modern learning environments such as school and digital media on local vocabulary use shows that formal education does not sufficiently fulfill its potential role in this area. The analyses conducted on the use of local words in daily life and their meaning awareness have revealed that these expressions mostly continue to exist in daily social contexts, but are used less frequently in formal and written environments. This situation shows that local language elements are a powerful tool in the construction of social belonging and identity, but at the same time, there is a greater need for protection and documentation studies to ensure the continuity of linguistic diversity. The data presented by the study confirm that Anatolian dialects should be evaluated not only as linguistic but also as cultural heritage. In this context, it is recommended that projects that will support the recording of local words, the preparation of language atlases and the transfer of cultural values of local dialects to young generations be encouraged. In addition, bringing local dialects together in schools in an appropriate manner for education will be an important step for young people to both recognize their own cultural heritage and carry this heritage into the future. Finally, considering the limitations of this study, it is evaluated that studies to be conducted in different regions with larger participant groups can reveal the role of local language elements in the social and cultural context more comprehensively. Such studies will make significant contributions to understanding the effects of the Turkish language on its vocabulary and cultural heritage.

Tablo 1. Ankette Kullanılan Yöresel Kelimeler ve Güncel Türkçe Karşılıkları

Yöresel Kelimeler	Güncel Türkçe Karşılıkları
Anıtlamak	Yeltenmek
Arbışmak	Tırmanmak
Ardıla kalmak	Düşmek
Berinlemek	Çocukların uykularının bölünmesi
Bizziklemek	Karıştırmak
Cavada	Bir anda
Cınna	Sonra
Cimdinmek	Oyalanmak
Coğuldamak	Guruldamak
Cüleke	Yaşça küçük
Çıbarmak	Kızarmak
Çıkı	Bohça
Çullu gunduz	Çullu gunduz
Davışlamak	Hareket etmek
Deşirmek	Toplamak
Don yağı	Hayvanın iç yağı
Doşarmak	Sinirli durmak
Düden	Su kaynağı
Elkit	Yavaş
Evedi	Acele etmek
Evgisiz	Telaşe etmeyen
Evtikleme	Oyalanmak
Faşılı	Telaşe
Gabaca	Mayalı ekmek
Gan ayaklı	Derbeder, mazlum

Gapsa	Kümesin kapısı
Gasevet	Meraklanmak
Gatın başı	Dağın tepesi
Gedebad	Bahçe içindeki su kanalında açılan küçük ek
Gıvcıtmak	Rahatından etmek, uğraşmak
Gövre	Hayvan gübresi
Hayat	Balkon
Hobuç etmek	Sırtına almak
İhşalamak	Sallamak
İmişik	Ilık
İzve	Yorgan, yastık konulan ahşap dolap
Kakıvermek	İtmek
Keşik	Mahallede küçükbaş hayvanların sırayla otlatılması
Ketir	Yamaç
Kevçik	Meyveden arta kalan
Külür	Pişi
Kürdüğüşmek	Kavga etmek
Kürsük	Kilit
Manar	Bağ evi
Mehel	İşin aslı
Mırrın gırrın	Bahane üretmek
Murey	Şebek
Nemleşekil	Ne şekilde olduğu belirsiz
Ödü sıdmak	Korkmak
Önüz	Evin önü
Pataz	Avuçla ölçülen birim
Pertlemek	Bakmak
Eytimal	Acaba
Poyturmak	Şıarmak
Sırt	Kıyafet
Suması eğri	Sevimsiz
Şarmata	Şebeklik yapan
Taldır tuldur	Yüksek ses çıkarmak
Tehnemek	Sakınmak
Telli	Alingan
Tısılamak	Öfleyip püflemek
Tirpedenek	İrkilmek
Töyverek	Atıştırmalık
Ucca uçça	Yavaş yavaş
Ütmek	Kazanmak
Ütmek	Tüyleri yakarak gidermek
Yencelemek	Sarsmak
Yöş	Uyuşuk
Yöve	Geç saatlerde dışarı çıkan, işi olmayan kimse

Yülemek	Keskinleştirmek
---------	-----------------

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı Tablosu

Cinsiyet	f	%
Kız	9	45
Erkek	11	55

Tablo 3. Katılımcıların Kelimeleri Nerede Öğrendikleri Tablosu

Bu Kelimeleri Çoğunlukla Nerede Öğrendiniz?	f	%
Aile (Evde aile bireylerinden)	8	40
Çevre (Arkadaşlar, komşular gibi kişiler aracılığıyla)	11	55
Okul ve ders kitapları (Öğretmenler veya ders kitapları aracılığıyla)	1	5
Sosyal medya ve internet (Instagram, Twitter, YouTube gibi platformlar üzerinden)	-	-

Tablo 4. Katılımcıların Kelimeleri Kullanma Sıklıkları Tablosu

Kelimeleri Ne Sıklıkla Kullanıyorsunuz?	f	%
Hiç	-	-
Nadiren	3	15
Bazen	10	50
Sık Sık	5	25
Her Zaman	2	10

Tablo 5. Katılımcıların Kelimeleri Hangi Ortamda Kullandıkları Tablosu

Anlamalarını Bildiğiniz Kelimeleri En Çok Hangi Ortamda Kullanıyorsunuz?	f	%
Günlük hayatta (Arkadaşlarınızla veya aile üyelerinizle konuşurken)	19	95
Sosyal medya ve yazışmalarda (Mesajlaşma ve sosyal medya paylaşımlarınızda)	-	-
Okul ortamında (Sınıf içi konuşmalarda, ders sırasında veya ödevlerde)	1	5

Tablo 6. Katılımcıların Kelimelerin Anlamlarını Yönelik Eğilimleri Tablosu

Aşağıda verilen kelimelerden anlamalarını bildiklerinize "Evet" anlamlarınızı bilmediklerinize "Hayır" işaretleyiniz.					
Kelimeler	Evet		Hayır		
	f	%	f	%	
Anıtlamak	90	19	1	5	
Arbışmak	50	10	10	50	
Ardıla Kalmak	100	20	-	-	

Berinlemek	40	8	12	60
Bizziklemek	40	8	12	60
Cavada	50	10	10	50
Cınna	75	15	5	25
Cimdinmek	65	13	7	35
Coğuldamak	75	15	5	25
Cüleke	16	80	4	20
Çıbarmak	85	17	3	15
Çıkı	65	13	7	35
Çullu Gunduz	40	8	12	60
Davışlamak	60	12	8	40
Deşirmek	100	20	-	-
Don Yağı	75	15	5	25
Doşarmak	85	17	3	15
Düden	35	7	13	65
Elkit	75	15	5	25
Evedi	30	6	14	70
Evgisiz	40	8	12	60
Evtikleme	100	20	-	-
Faşıltı	75	17	3	25
Gabaca	100	20	-	-
Gan Ayaklı	30	6	14	70
Gapsa	50	10	10	50
Gasevet	40	10	12	60
Gatın Başı	80	8	4	20
Gedebad	80	16	4	20
Gıvcıtmak	80	16	4	20
Gövre	100	20	-	-
Hayat	95	19	1	5
Hobuç Etmek	100	20		-
İhşalamak	90	18	2	10
İmişik	90	18	2	10
İzve	90	18	2	10
Kakıvermek	100	18	2	-
Keşik	50	10	10	50
Ketir	50	10	10	50
Kevçik	85	17	3	15
Külür	100	20	-	-
Kürdüğüşmek	55	11	9	45
Kürsük	80	18	2	20
Manar	40	8	12	60
Mehel	50	10	10	50
Mırrın Gırrın	80	18	2	20
Murey	80	16	4	20
Nemleşekil	45	16	4	55
Ödü Sıdmak	95	19	1	5

Önüz	55	11	9	45
Pataz	95	19	1	5
Pertlemek	85	17	3	15
Eytimal	75	15	5	25
Poyturmak	80	18	2	20
Sırt	60	16	4	40
Suması Eğri	40	8	12	60
Şarmata	90	18	2	10
Taldır Tuldur	90	18	2	10
Tehnemek	35	7	13	65
Telli	50	10	10	50
Tıslamak	70	14	6	30
Tirpedenek	70	14	6	30
Töyverek	40	8	12	60
Ucca Uçça	60	12	8	40
Ütmek	100	20	-	-
Yencelemek	45	9	11	55
Yöş	100	20		-
Yöve	60	12	8	40
Yözek	45	9	11	55
Yülemek	50	10	10	50

Uluslararası Dil Eğitimi Araştırmaları Dergisi
International Journal of Language Education
Studies

<https://udecd.com>

Geliş/Received: 12.12.2024 Kabul/Accepted: 28.12.2025

Makalenin Türü / Article Type: Araştırma Makalesi

Küçük Dahi İbn-i Sina Dizisinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi

Büşra KOYUNCU**

Öz

İnsanların bir arada yaşamasını kolaylaştıran bazı maddi ve manevi unsurlar bulunmaktadır. Özellikle manevi unsurlar insanların bir arada daha mutlu ve huzurlu yaşamasına olanak sağlar. Manevi unsurlar arasında adalet, doğruluk, çalışkanlık, yardımseverlik, merhamet gibi değerler bulunmaktadır. Dil, din, ırk ve coğrafya fark etmeksizin her toplum bu ve benzeri değerleri kendi toplumu içerisinde yaşatmaya ve gelecek nesillere aktarmaya çalışır. Bu bağlamda toplumların refah seviyesine ulaşması ve belirli bir düzen içinde yaşayabilmesi için “Değerler Eğitimi”ne önem verilmektedir. İnsanların saygı ve sevgi içinde, birbirlerine destek olarak yaşamasında değerler aktarımı büyük bir öneme sahiptir. Bu kapsamda, her millet önem verdiği değerleri farklı yollarla gelecek nesillere aktarmaya çalışmıştır. Çeşitli ders içerikleri ile öğrencilere hedef davranışlar kazandırma, kamu gücüyle farkındalık oluşturma veya değişen ve gelişen teknolojinin imkânlarından yararlanma bunlardan bazılarıdır. Günümüzde değerler eğitimi gerçekleştirmenin etkin yollarından biri de dizi ve çizgi filmlerdir. Bu çalışmanın amacı da TRT’nin dijital platformunda yayımlanan Küçük Dahi İbn-i Sina dizisinin Türkçe öğretimi ve değerler aktarımı açısından incelenmesidir. Çalışmada on bölümden oluşan dizinin her bölümü doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. İnceleme sonucunda izleyicilere on dokuz değere dair değer aktarımında bulunduğu tespit edilmiştir. Bazı bölümlerde değerler hakkında farkındalık oluşturulurken bazı değerler hakkında ise açıklayıcı ve teşvik edici bilgilere yer verilmiştir. Bölümlerde tespit edilen değerler sevgi, saygı, yardımseverlik ve iyilik, öğrenme ve keşfetme, aile birliğine önem verme, çalışkanlık, hayvan sevgisi, tefekkür, sorumluluk, eşitlik, adil olma, dil bilinci, komşuluk, duyarlılık, dürüstlük, estetik, özdenetim, öngörü ve tutumluluktur. Bu değerler arasında çalışkanlığa, hayvan sevgisine ve aile birliğine önem vermeye hemen hemen her bölümde değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değer Eğitimi, Değerler Aktarımı, Dizilerle Değer Aktarımı

An Analysis of the Series “Küçük Dahi İbn-i Sina” in Terms of Values Education

Abstract

An Analysis of the Series “Küçük Dahi İbn-i Sina” in Terms of Values Education

There are several material and moral factors that facilitate people living together. In particular, moral elements enable individuals to live more happily and peacefully as a community. Among these moral elements are values such as justice, honesty, diligence, helpfulness, and compassion. Regardless of language, religion, race, or geography, every society strives to preserve such values within its own cultural structure and to transmit them to future generations. In this context, “Values Education” is emphasized so that societies can achieve a high level of welfare and maintain a stable social order. The transmission of values plays a significant role in enabling individuals to live together with respect, affection, and mutual support. Throughout history, each nation has sought to instill its core values in younger generations through various means, including introducing targeted behaviors in educational curricula, raising awareness through public institutions, or utilizing the opportunities offered by evolving technologies. Today, one of the effective ways to implement values education is through TV series and animated productions.

** Öğretmen, Konya, busrakync85@gmail.com, ORCID: orcid.org/0009-0001-0946-195X

The purpose of this study is to examine the series Küçük Dahi İbn-i Sina (Little Genius Ibn Sina), broadcast on TRT's digital platform, in terms of Turkish language teaching and value transmission. The ten episodes of the series were analyzed using the document analysis method. The analysis revealed that the series conveys nineteen distinct values to its viewers. While some episodes aim to raise awareness about certain values, others provide explanatory and encouraging information regarding them. The values identified in the episodes include love, respect, helpfulness and kindness, learning and exploration, importance of family unity, diligence, affection for animals, contemplation, responsibility, equality, fairness, language awareness, neighborhood relations, sensitivity, honesty, aesthetics, self-control, foresight, and frugality. Among these, diligence, affection for animals, and importance of family unity are emphasized in nearly every episode.

Keywords: Value, Value Education, Values Transmission, Values Transmission in Television Series

Giriş

Eğitim bireylerdeki davranış, tutum, bilgi seviyelerini geliştirmeye ve değiştirmeye yönelik etkinliklerin tümüdür. Eğitimin bireysel ve toplumsal olarak insana birçok katkısı bulunmaktadır. Bireysel katkıları düşünüldüğünde hayata karşı insanların bakış açısını geliştirir, iletişim becerilerini ve sorun çözme kapasitesini artırır. Toplumsal katkıları düşünüldüğünde ise eğitim, bireyin toplumsal normları öğrenerek iyi bir birey olmasına katkı sağlar. Eğitimin amacı, bilgi seviyesi yüksek hem bireysel hem de evrensel bir kültüre sahip, sağlıklı bir toplum yetiştirmektir. Eğitimdeki tüm yenileşme ve gelişme girişimleri, toplumun her kesiminin ilgi alanına girmektedir (Çakmak, 2008:34).

Eğitim, toplumda değişimlerden sorumlu olması nedeniyle değişime diğer sistemlerden önce uyum sağlamak durumundadır. Bir ülkenin refah ve mutluluğu; o ülke insanlarının nitelikli ve sürekli bir eğitim almaları ve bununla kazandıkları bilgi, beceri ile ekonomik büyümeye yapabilecekleri katkıya bağlıdır. Bunun için, sosyoekonomik gelişmenin en önemli itici gücü ve verimlilik artışının en önemli unsuru, toplumun eğitim düzeyidir (Çakmak, 2008:34-35). Eğitim geçmişten günümüze her devirde insanlığın önemseydiği bir husus olmuştur. İlk çağlarda Mısır uygarlığı kâtiplik eğitimi, evde eğitim gibi uygulamalarla eğitime oldukça önem vermiştir (Dumlu, Şahin & Şahin, 2023). Eski Türk topluluklarında İslamiyet sonrası; medrese, cami, küttâb gibi yerlerde eğitim sürdürülmüştür. Osmanlı döneminde de sıbyan mektepleri, Batılı tarzda askerî ve genel eğitim kurumları açılarak kapsamlı bir şekilde muhtelif eğitimler verilmiştir. Tarih boyu değerlerin aktarılmasında sözlü kültür ürünleri ise önemli bir araç olarak kullanılmıştır. Konuyla ilgili yapılan bir çalışmada bu ürünlerde sabır, şükür, tefekkür, nazar, rüya, sözde durma, vasiyeti yerine getirme vb. gibi bazı kavramlara, kaidelere önem verildiği; bu kavramların açıklandığı şekilde kabul edilmesi, belirlenen kaidelere uyulması gerektiğine dair birçok tavsiye, telkin ve hatta emir bulunmaktadır (Bunsuz, 2021:539). Bu ürünler arasında önemli bir yer teşkil eden efsanelerin rolü vardır. Örneğin, "Gelin Taşı" isimli efsanede anneye, babaya karşı saygılı olunması gerektiği, bir iş yapılacağı zaman onların rızasının alınmasının doğru bir davranış olduğu anlatılır (Özer, 2023:515). Değerler, geçmişten farklı olarak günümüzde gelişen teknoloji ve değişen dünya ile eğitim-öğretim faaliyetlerinde dijital ortamlara taşınmıştır.

Eğitim toplumun her kesimi için gereklidir. Her kesime hitap edecek biçimde farklılaştırılmış bir eğitim verilebilir. Bu farklılıklardan biri de eğitimin değerler üzerinden aktarılmasıdır. Bu kapsamda MEB öğretim programında 10 kök değere yer vermiştir. Bu değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, özenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu değerlerin aktarılması için MEB 'Değerler Eğitimi Etkinlik Kitabı' hazırlamıştır. Etkinlik kitabının amacı kök değerlerin bireylere kazandırılmasıyla bir yandan bireyin toplumsal hayata uyum sağlayarak dengesini bulmasına destek olmak bir yandan da toplumun kültürel özelliklerine katkı sağlamaktır. Hazırlanan materyalde yer alan farklı değerlere ait içerik, etkinlik ve uygulamalarda öğrencilerin yorumlama, çıkarımda bulunma, öğrendiğini karşılaştığı probleme yansıtabilme, karşılaştırma, ilişki kurabilme, analiz edebilme, eleştirel düşünebilme, düşüncelerini sentezleyebilme gibi üst düzey zihinsel becerileri kazanabilmesi ve tüm bu süreçleri etkili iletişim kurarak iş birliği içinde deneyimlemesi amaçlanmaktadır. Yapılan bu çalışmalar sayesinde öğrencilere değerler etkili bir şekilde öğretilmektedir.

Günümüzde gelişen ve değişen teknolojiyle birlikte bireylerin, ilgileri, ihtiyaçları ve eğilimleri dijital ortamlara hızla yönelmiştir (Yazıcıoğlu & Sarı, 2024:13-16). Medya, kültür devamlılığının

sağlanmasında önemli bir faktör olarak görülmekte (Vardarlier & Zafer, 2019:358) ve çocukların hayatında derin izler bırakmaktadır. Çocuklar erken yaştan itibaren medyayı etkin bir şekilde kullanmakta ve zamanın çoğunu medyada geçirmektedir (Karaboğa, 2017:2). Bu yüzden de değerlerin çocuklara medya araçları ile aktarılması daha kolay, hızlı ve etkili olmaktadır. Geçmiş yıllarda teknoloji bu kadar gelişmediği, her evde medya araçlarının olmaması nedeniyle medya bu amaçla kullanılamamıştır. Günümüzde ise televizyon kanallarında, sosyal medyada çocuklara özel, ayrı platformların bulunduğu görülmektedir. Bu platformlardan en önemlilerinden biri TRT'dir. TRT, yapmış olduğu diziler ile değerler eğitimini oldukça başarılı işlemektedir. TRT'nin bu doğrultuda birçok yapımı bulunmaktadır. Çocuklar için bu değer aktarımı çoğunlukla çizgi filmler aracılığıyla yapılmaktadır. Bu yapımlar dikkatli incelendiğinde ele alınan konuların rastgele seçilmediği görülmektedir. Konular ve senaryo eğitime, değer aktarımına katkı sağlayacak bir şekilde oluşturulmuştur. Bu konuyla ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar incelendiğinde; çocuklara bir bilgiyi, değeri doğrudan öğretmektense çizgi filmler aracılığıyla dolaylı olarak öğretmenin daha etkili olduğu görülmektedir. Çocuklar için soyut olan bu kavramların somutlaştırılarak daha kolay öğretildiği görülmektedir. Çocukların gelişim düzeylerine göre izledikleri çizgi filmlerde, değerlerin bir kahraman aracılığıyla aktarıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda değerler ile Türk kültürünün de öğretildiği görülmektedir. Çalışmalarda bu yapımlar sayesinde birçok değer açık veya örtük bir şekilde kazandırılmaya çalışıldığı vurgulanmaktadır (Bunsuz, 2024:303-307; Altmış, 2021; Yıldırım, 2024; Şahin, 2019; Ceylan & Akkaya, 2024).

İbn-i Sina'nın Hayatı

Yaklaşık 370 (980-981) yılında Buhara yakınındaki Efşene köyünde doğdu. Aslen Belhli olan babası Abdullah, Sâmânî Hükümdarı Nûh b. Mansûr döneminde başşehir Buhara'ya yerleşmiştir. İbn Sînâ, sâdece filozof olarak değil, aynı zamanda bilgin olarak hem İslâm dünyasında hem de Orta çağ Hristiyan dünyasında (Avicenna adıyla) ün kazanmış bir Türk filozofudur. Felsefi eserlerinin yanı sıra pozitif ilimlere de merak duymuştur (Keklik, 2012). Tıp alanında yazdığı en önemli eserlerden biri El Kânûn Fi't-Tıbb kitabıdır. El- Kânûn Fit't Tıbb isimli kitabı asırlarca Avrupa'da okutulmuş ve önemli bir kaynak olarak kabul edilmiştir. İbn-i Sina bu kitabında ruh ve beden bir bütün olduğundan söz eder. Fizikten metafiziğe, matematikten astronomiye birçok eser yazmıştır. Müzik, şiir gibi birçok sanat dalında çalışmaları bulunmaktadır (Özden, 2023, s. 4). İbn-i Sina bilim dünyasında önemli olduğu kadar İslam âleminde de oldukça saygın bir kişidir. İbn-i Sina İslam düşüncesi literatüründe 'felsefenin büyük ustası' şeklinde anılır. Bu isimlendirme aslında onun İslam düşüncesi içindeki önemini bir teyididir. Zira o hem kendisinden önceki hem de sonraki İslam felsefe ve kelamının merkezinde duran bir düşünürdür (Bircan, 2015:11). İbn-i Sina, İsfahan'da yaşadığı dönemde düzenlenen Hamedan seferi sırasında rahatsızlandı. Kendisine önerilen tedavileri uygulamayı reddetti. Mallarını yoksullara bağışladı, kölelerini azat etti ve günlerini ibadet ile geçirdi. Haziran 1037'de 57 yaşında öldü. Kabri bugün İran topraklarında olan Hamedan'dadır (Bilim Dünyası, 2012).

Yöntem

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı TRT'nin *Tabii* isimli dijital platformunda yayınlanan Küçük Dahi İbn-i Sina dizisi üzerinden değerlerin hangi bağlamda, nasıl aktarıldığını incelemektir. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırma sorusu şunlardır:

1. Küçük Dahi İbn-i Sina dizisinde hangi değerler işlenmiştir?
2. Dizide hangi değerler daha yoğun işlenmiştir?

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma TRT'nin *Tabii* dijital platformunda yayınlanan Küçük Dahi İbn-i Sina dizisinde bulunan değerleri ortaya koymak amacıyla nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Çalışmada, dizinin her bölümü incelenmiş olup doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmada incelenen veriler içerik analizi yöntemiyle başlıklandırılarak çözümlenmiştir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışma “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”ne uygun bir şekilde hazırlanmıştır.

Bulgular

Küçük Dahi İbn-i Sina dizisi TRT kanalının dijital platformu “Tabii” uygulamasında yayımlanmaktadır. 10 bölümden oluşan bir Türk dizisidir. Dizi tarihi bir karakter olan İbn-i Sina’nın çalışkanlığı, yaratıcılığı ve ilme merakını Sina karakteri üzerinden aktarır. Dizideki Sina karakteri hareketli, öğrenmeye ve bilmeye meraklı olan bir kişidir. Dizide Sina’nın maceralı gündelik hayatı ve ailesi ile ilişkileri anlatılmaktadır. Dizi çocuklar için yapılmış olsa da büyüklerin de izleyebileceği bir aile dizisidir. Dizide sevgi, saygı, aile birliğine önem verme ve hayvan sevgisi gibi birçok değer aktarımı bulunmaktadır. Dizide yer alan değerler ile yeni yayınlanan Maarif Modeli’nde oluşturulmak istenen insan profili birbiriyle örtüşmektedir. Maarif Modeli’nde “Erdem-Değer-Eylem” başlığı altında çatı değerler bulunmaktadır. Maarif Modeli ile bu değerler öğrencilere aktarılmaktadır. Saygı, sorumluluk, adalet vb. değerler ile dizide yer alan birçok değer birbiriyle uyumludur. TRT’nin “Tabii” dijital platformunda yayımlanan dizisinde bulunan 19 değer varlık yokluk durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1

Değerler	Dizideki Geçme Sıklığı	Geçtiği Bölümler
Sevgi	12	1, 2, 3, 5, 6, 7
Saygı	12	2, 3, 5, 8, 9, 10
Yardımseverlik ve İyilik	17	1, 2, 3, 4, 6, 7, 10
Öğrenme ve Keşfetme	19	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10
Aile Birliğine Önem Verme	16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Çalışkanlık	20	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Hayvan Sevgisi	20	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9
Tefekkür	15	1, 2, 4, 5, 6
Sorumluluk	17	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9
Eşitlik	3	6
Adil Olma	8	1, 3, 4
Dil Bilinci	14	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
Komşuluk	11	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10
Duyarlılık	8	1, 2, 8, 9
Dürüstlük	6	1, 4, 7, 8
Estetik	5	4, 9
Özdenetim	8	1, 2, 8, 9
Öngörü	2	4
Tutumlu Olma	5	1, 2, 3
Toplam Değer Sayısı	218	10 Bölüm

Toplam değer sayısından da anlaşılacağı üzere dizi, değer çeşitliliği bakımından oldukça zengindir. Değerlerin çeşitliliği ve sıklığı dikkate alındığında inceleme konusu yapılan dizi, değerler eğitiminden faydalanılabilecek önemli bir yapımdır. Bu yapımda çalışmanın önemi vurgulanırken ailenin öneminden de sıkça bahsedilmektedir. Dizide en çok hayvan sevgisi ve çalışkanlık değerlerine

vurgu yapılmıştır. Dizide “Tefekkür” değerinden de birçok kez bahsedildiği görülmektedir. Dizideki karakterler evrenin muhteşem bir düzen içinde yaratıldığına bilincindedir. Allah’ın emir ve yasaklarına uygun bir şekilde yaşamaya özen göstermişlerdir. Dizide dikkat çeken bir diğer değer ise dil bilincidir. Atasözleri yaşanan kültürü tanımak, ataların yaşam tarzı ve değer yargılarını öğrenmek açısından Türk toplumu için önemli bir yere sahiptir. Dizide de atasözlerinin önemi ve değeri vurgulanmıştır. Dizideki “Argun” karakteri her gün yeni bir atasözü öğrenmekte ve bu atasözlerini deftere yazmaktadır. Bu da diline verdiği önemi göstermektedir. Dizide incelenen önemli değerler aşağıda örnekler verilerek nasıl işlendiği ele alınmıştır:

Aile Birliğine Önem Verme

Türk kültüründe aile hayatı toplumsal yapının, siyaset ve hatta askerî varlığın temelini teşkil eder. Bundan dolayı da aile birliği Türk kültürü açısından önem arz etmektedir. Dizide de bu değere çok önem verilmiştir. Bu değer görüldüğü bölümlerden biri 8.¹ bölümdür. Bu bölümde Sina’nın babası annesine altın küpe almıştır. Alınan altın küpeler sahtedir. Sina’nın babası tüccarlar tarafından kandırılmıştır. Bu meseleden Sina’nın anne ve babası arasında tartışma çıkmış, birbirlerinin kalbini kırarak sözler söylemişlerdir. Anne evi terk eder. Sina ve ailesi, annesinin evden gideceğini anladıklarında değerini anlarlar. Özür dileyip, barışır ve eskisi gibi sofraya birlikte otururlar. Burada ailenin bir bütün olduğu ve bu bütünlüğün içinde annenin çok önemli bir yere sahip olduğuna dikkat çekilmiştir. Hatta “Yuvayı dışı kuş yapar.” atasözüne de değinilmiştir. Türk kültüründe bu konuyla ilgili çeşitli atasözleri bulunmaktadır. Bunlardan biri de “Evi ev eden avrat (kadın), yurdu şen eden devlet.” sözüdür. Bu sözle evin düzeninin sağlanmasında ve aile içi ilişkilerin ilerletilmesinde annenin rolüne dikkat çekilmiştir. Kadın olmadan ailenin, evin işlerinin yürümeyeceği ve aile birliğinin sağlanamayacağı bahsedilmiştir.

Tefekkür

Tefekkür, bir şey hakkında iyice düşünmek, bir işin sonucunu hesaplamak anlamında bir terimdir. İslâm dininde günahlarını, evreni, varlıkları, doğayı, yaratıkları, kendini ve Allah’ı düşünmek; Allah’ın yarattığı varlıklardan, evrendeki düzenden ders çıkarmak demektir. Dizide birçok kısmında İslâmî unsurlar, Allah inancı ve sevgisi vurgulanmaktadır. Bu değer görüldüğü bölümlerden biri de 4. bölümdür. Sina her türlü objede birçok kusur bulur ve bu kusurları düzeltmeye çalışır. Dedesi ile yaptığı konuşmadan sonra da evrenin kusursuz bir şekilde yaratıldığını ve sanatçıların en büyüğünün Allah olduğunu anlamıştır. Aynı zamanda bu bölümde Sina’nın dedesi çarşıda gördüğü bir eşekle konuşur, ona sevgi gösterir. Dedesi, bir güne daha çıkabilmenin ve kendisine verilen nimetlerin farkında olarak Allah’a şükreder. Dizinin ilk bölümünde de Sina’nın annesi Sina için Allah’a dua etmektedir. Bu olaylardan da anlaşılacağı üzere Sina ve ailesi, İslâmî değerlere dikkat eden, Allah’ın emir ve yasaklarına uygun yaşayan, Allah sevgisi olan bir ailedir.

Dürüstlük

Bu değer 8. bölümde geçmektedir. Çarşıda bulunan yabancı bir tüccar, Sina’nın babası ve birçok kişiye yalan söyleyerek sahte altın satar. Sina’nın çabaları sayesinde yalancı tüccar yakalanır ve kadı tarafından cezalandırılır.

Çalışkanlık

Dizinin hemen hemen her bölümünde bu değere vurgu yapılmaktadır. 1. bölümde Sina kitaplara daha çok vakit ayırabilmek için hayvanlara su taşıma sistemi icat etmiştir. Böylece zamandan tasarruf edip daha çok kitap okuyabilmiştir. Dizinin birçok yerinde Sina, kitap okuyup araştırmalar ve buluşlar yapmaktadır. Bilmeye, öğrenmeye o kadar meraklıdır ki bir kitabı anlayamadığı için başka dillerindeki çevirileri okuyup mukayese etmiştir. Burada tarihî bir gerçeklik olan İbn-i Sina’nın bilme

¹ Dizi ücretli platform olan TRT’nin Tabii uygulamasında yayınlanmaktadır. Bu sebeple URL adresi verilememektedir.

merakı ve çalışkanlığı gibi karakteristik özelliklerinin Sina karakteri üzerinden aktarıldığı gözlemlenmiştir.

Hayvan Sevgisi

Dizide en çok geçen değerlerden biridir. 3. bölümde Sina'nın keçisi Sokrates kaybolur. Sina keçisini bir hayvan olarak değil, bir arkadaş ve dost gibi görmüş ve onu çok sevmiştir. Aynı bölümde komşunun oğlu Naim, kuşa taş atıp kovalamıştır. Sina'nın dedesi bu olaya şahit olmuştur. Naim'e, kuşların da bir rızık olduğunu ve taşlamanın günah olduğunu söylemiştir. Aynı zamanda Sina'nın dedesi birçok bölümde tavuklarını gezdirir, onları besler ve onlara büyük bir sevgi duymaktadır. Tavuklarıyla özel olarak ilgilenir. Bu olaylardan da anlaşılacağı üzere dizide hayvanlara verilen önem ve sevgi vurgulanmaktadır.

Saygı

Saygı değerinin geçtiği bölümlerden biri, 2. bölümdür. Sina'nın dedesi Sina'nın kardeşi Bahar'ı elleriyle besler. Bunun üzerine Sina'nın babası kendi babasına, "Baba, Bahar'ı ellerinle besliyorsun ama bakalım o da sana bakacak mı?" diye sorar. Bahar da "O nasıl söz, elbette bakacağım." demiştir. Bu konuşmadan da anlaşılacağı üzere çocuklar dedelerine büyük bir saygı duymaktadırlar. Dizinin birçok bölümünde de çocuklar dedelerine saygıda kusur etmemişlerdir.

Sevgi

Dizide tespit edilen bir diğer değer de sevgidir. 3. bölümde Sina ve ailesi bahçede çalışmaktadırlar. Sina'nın kardeşi, dedesinin yorulduğunu düşünerek ona karşı sevgi ve saygısından dolayı dedesine ayran getirir. Dedesi de gülümseyerek şu sözleri söyler: "Deh demeden giderse at, istemeden su verirse evlat, ne işin var düğün evinde, düğün senin evinde, gir oynaya çık oynaya." demiştir. Dedesinin bu sözünden hem torununa olan sevgi ve minneti hem de aile birliği anlaşılmaktadır.

Tutumlu Olma

Bu değerın geçtiği bölümlerden biri de 1. bölümdür. Sina hayvanlara su taşımasına yardımcı olacak bir düzenek yapmıştır. Bu düzenek sayesinde zamandan tasarruf ederek daha fazla kitap okumaya vakit ayırabilmiştir. Aynı bölümde düzenekten su fazla akmıştır. Sina hemen düzenekte bulunan değirmenin kolunu indirerek suyun boşa gitmesini engellemiştir. Bu olaylardan da anlaşılacağı üzere zamandan ve sudan tasarrufa vurgu yapılmaktadır.

Komşuluk

Dizide tespit edilen diğer bir değer komşuluktur. 1. bölümde Sina su taşımasına yardımcı olacak bir düzenek tasarlamıştır. Düzenek bozulmuştur. Düzenegin bozulmasının sebebi de Sina'nın komşularının bahçesinde bulunan gölgeliktir. Bu gölgelik rüzgârı keserek düzenegin çalışmasını engellemiştir. Sina gölgeliğin kaldırılması için komşularını kadıya şikâyet etmiştir. Komşularının gölgelik ile gelen rüzgârı kesmelerinin komşuluk hakkı olduğunu kadı söylemiştir. Sina komşularını kadıya şikâyet ettiği için ailesi komşularına mahcup olmuştur. Sina'nın ailesi hediyesini alıp komşularına gitmiş ve özür dilemiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere komşuluğa ve komşuluk haklarına vurgu yapılmıştır.

Duyarlılık

Dizide bulunan karakterler diğer canlılara, hayvanlara çok duyarlıdır. Bu evrende sadece kendilerini düşünerek değil, evrenin diğer bütün canlılarıyla bir bütün ve uyumlu bir şekilde yaşamaktadırlar. 6. bölümde Sina çarşıda bebeği ile dilenen ve aç olan bir kadını görmüştür. Bu kadın için çok üzülmüştür. Bir akşam ailesi sofrada doya doya yemek yerken onları düşünmüştür. Çevremizde bir kadın bebeği ile açken ailesinin bu şekilde rahat yemek yemesi Sina'yı sinirlendirmiştir. Durumu öğrenen ailesi de çok üzülmüş ve yemek yemeyi bırakmıştır. Sina aç olan kadın ve bebeği için halka

hutbe vermiştir. Sina bebek ve annesi için elinden geleni yapmıştır. Bu da Sina'nın çevresinde olan olaylara karşı duyarlı olduğunu göstermektedir.

Öngörü

Öngörü değeri incelenen bölümlerde tespit edilen bir başka değerdir. 4. bölümde Hindistan'dan gelen tüccarlar Buhara şehrindeki bütün hayvan, kumaş vb. ürünleri satın almaktadırlar. Bu durum Sina'nın dikkatini çeker. Tüccarların bu davranışları üzerinde düşünmeye başlar. Ardından Hindistan'ın bir savaş planı olduğunu ve savaş zamanı Buhara şehirini zor durumda bırakmak için bütün ürünleri satın aldıkları sonucuna varır. Bu durumu kadıya anlatmıştır. Çıraklık yaptığı kumaşçı dükkânına da askerî kıyafet için birçok kumaş almıştır. Bu duruma dükkân sahibi çok kızmıştır. Çünkü Sina'nın aldığı kumaşların satılmayacağını düşünmüştür. Sina kadı efendiye durumu anlattıktan sonra, kadı araştırmıştır. Sina'nın doğruyu söylediğini görmüştür. Olası bir savaş için tedbirler almıştır. Aynı zamanda kumaşçıda bulunan bütün askerî kumaşları da satın almıştır. Tüm bu durumlar dizideki Sina karakterinin çalışkan, zeki ve öngörü sahibi bir kişi olduğunu göstermektedir.

Estetik

Dizide tespit edilen değerlerden biri de estetik değeridir. 4. bölümde Sina komşularında otururken bir kilim görmüştür. Kilimde bulunan bazı desenlerin hatalı olduğunu fark etmiştir. Kilimdeki hatayı düzeltmek istemiştir. Sina evrende bulunan her nesnenin estetik olması gerektiğini düşünmüştür. Sina sadece kilimdeki hatalara değil birçok nesnede bulunan hatalara takılmış ve bunları düzeltmek istemiştir. Dedesi, "Hata ararsan hata bulursun. Hiçbir şey kusursuz değildir. Bütündeki güzelliğe bakmak lazım. Kusurda bile güzellik vardır evlat." demiştir. Bu konuşma sonrasında Sina hata arayıp kusurlara takılmaktan vazgeçmiştir.

Yardımseverlik / İyilik

Dizinin birçok bölümünde yardımseverlik / iyilik değerinden bahsedilmiştir. Sina ve kardeşlerinin annesine ev işleri ve sofraya kurma gibi işlerde yardımcı olmaları bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Yine 2. bölümde de Sina'nın abisi yaşlı bir teyzeye elindeki eşyaları taşımak için yardımcı olmuştur. Bir başka örnek ise çarşıda dilenen bir anne ve bebeğine Sina'nın ve abisinin yardımcı olmasıdır.

Öğrenme / Keşfetme

Dizide en çok önem verilen ve vurgulanan değerlerden biri "öğrenme/keşfetme"dir. Dizinin birçok bölümünde Sina çeşitli araştırmalar yapar ve kitap okur. 5. bölümde Sina'nın dişi ağrır. Ailesi kendi yöntemleri ile dişini çekmek ister. Sina izin vermez. Kendisi kitaplardan araştırmalar yaparak diş ağrısı için özel bir kerpeten yapmıştır. Dizinin ilk bölümünde de Sina tavukların kanadı olduğu hâlde neden uçamadıklarını merak etmiştir. Tavukların uçuşması için çeşitli deneyler yapmıştır. Bu olaylardan da anlaşılabileceği üzere Sina'nın öğrenmeye, bilmeye ve keşfetmeye meraklı bir çocuk olduğu görülmektedir.

Sorumluluk

Dizide tespit edilen değerlerden biri de sorumluluktur. 9. bölümde Sina pi sayısı gibi bulunması güç olan bir oranı bulmaya çalışır. Çeşitli araştırmalar yapar. Bu problemi bulmak için çok çabalar ve bulamadıkça hırslanır. Bu durum için annesini suçlar. Annesi her zaman yaptığı keteyi bu sefer üzümle yapmıştır. Sina her zaman yediğinden farklı olduğu için problemi çözemediğini düşünmüştür. Kendi ketesi ve yemeklerini kendi hazırlamaya başlamıştır. Bu bölümde kendi çamaşırlarını da yıkamaya başlamıştır. Sina'nın işlerini kendisi yapması sorumluluk sahibi bir birey olduğunu gösterir.

Özdenetim

Bu değerin geçtiği bölümlerden biri de 1. bölümdür. Sina sabah okula gitmeden akşamdan çantasını, kitaplarını hazırlamıştır. Sina çok tertipli ve düzenli bir çocuktur. Yatağını hep düzenler ve dağınık bırakmaz.

Tartışma ve Sonuç

Toplumların bir arada düzen ve huzur içinde yaşamasını sağlayan en önemli husus değerlerdir. Toplumlar adalet, dürüstlük, saygı vb. evrensel değerler sayesinde bir arada yaşamaktadırlar. Bu yüzden nesilden nesile değer aktarımı oldukça önem arz etmektedir. Bu değer aktarımı günümüzde eğitim-öğretim programları ve gelişen, değişen teknoloji ile dijital ortamlarda diziler, çizgi filmler aracılığıyla yapılmaktadır. İncelenen Küçük Dahi İbn-i Sina dizisi de daha çok çocuklara yönelik bir yapımdır. Dizinin yapımından sorumlu kişiler, çocuklara değer aktarımı konusunda diziyi önemli bir araç olarak görmüşlerdir. Bilinçli bir şekilde çocuklara verilmek istenen mesaj ve aktarılmak istenen değerler, eğitici ve öğretici bir yöntem ile bölümlerde sunulmuştur. Yayınlanan yeni Maarif Modeli ile değerler eğitime oldukça önem verilmektedir. Maarif Modeli'nde "Erdem- Değer- Eylem" çerçevesinde çatı değerler bulunmaktadır. Bu değerler adalet, saygı ve sorumluluk çerçevesinde ele alınmaktadır (Taşkın, 2025, s. 164). Maarif Modeli'nde yer alan bu değerler ve iyi insan olma bilinci, dizide yer alan değerler ve dizinin içeriği ile uyumludur. İncelenen dizide değerlerin bilinçli ve sistematik bir şekilde işlenmesi sebebiyle öğretmenler değerler eğitiminde bu diziden yararlanabilirler. İncelenen dizi, çocuklara yönelik değerler eğitimi bakımından oldukça zengin bir dizi olduğundan öğretmenler tarafından kullanılabilir. Ayrıca Küçük Dahi İbn-i Sina dizisi çocuklar için yapılmış olsa da yetişkinler tarafından da izlenebilecek bir yapımdır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"ne uygun bir şekilde hazırlanmıştır. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. (Zorunlu beyan)

Etik Kurul İzni

Bu çalışmada incelenen Küçük Dahi İbn-i Sina dizisi kamuya açık dijital bir platformda yer aldığı ve çalışmada kişi/kişiler bulunmadığı için "Etik Kurul İzni" gerekli görülmemiştir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu makale tek yazarlı bir makaledir. Bu çalışmanın aşamaları (konunun belirlenmesi, dizinin belirlenmesi, bölümlerin incelenmesi, değerlerin belirlenmesi ve içeriğin analiz edilmesi) yazar tarafından gerçekleştirilmiştir. (Zorunlu beyan)

Çıkar Çatışması

Bu çalışma kapsamında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Altmış, Z. G. (2021). *Türk yapımı çizgi filmlerde değerler eğitimi* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.-

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=27ensWrbd5yiojAkeLMNPw&no= bHceM9207-qxNL55U0Gxg>

- Bilim Dünyası. (2012, Temmuz). *İbn-i Sina*. BilimDünya Blogspot. <https://bilimdunya.blogspot.com/2012/07/ibn-i-sina.html>
- Bircan, H. H. (2015). İbn-i Sina'nın İslam düşüncesi içindeki yeri ve önemi. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 12(45-46), 11-40.
- Bunsuz, H. (2021). *Sözlü kültür geleneğinde İslam*. Tablet Kitabevi; Keykubat Yayınları.
- Bunsuz, H. (2024). Dijital ortama taşınan halk tiyatrosunun değerler aktarımındaki rolü: "Hay Hak" örneği. In H. Erdem Çocuk (Ed.), *Temel kuramlardan güncel uygulamaya: Çocuk ve gençlik edebiyatı* (297-315). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33-41. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/787153>
- Ceylan, A., & Akkaya, S. (2024). Çizgi filmlerin değerler bakımından incelendiği lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *International Primary Educational Research Journal*, 8(3), 341–358. <https://doi.org/10.38089/iperj.2024.189>
- Günindi Ersöz, A. (2010). Türk atasözleri ve deyimlerinde kadına yönelik toplumsal cinsiyet rolleri. *Gazi Türkiyat*, 6, 168-183.
- Karaboğa, M. T. (2019). Dijital medya okuryazarlığında anne ve baba eğitimi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 2634-2656. <https://doi.org/10.26466/opus.601942>
- Keklik, N. (2012). Türk-İslâm filozofu İbn Sînâ (980-1037): Hayatı ve eserleri. *Felsefe Arşivi*, (22-23).
- Özden, H. (2023). Büyük Türk bilgini İbn-i Sînâ. *Osmangazi Tıp Dergisi*, Türk Tıbbına Hizmet Veren Bilim İnsanları Özel Sayısı.
- Özer, V. (2023). *Karaman efsaneleri* (Cilt 1). Paradigma Akademi Yayınları.
- Şahin, N. (2019). TRT'nin çocuklara yönelik çizgi filmlerinin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından incelenmesi. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 2, 1-10.
- Taşkın, S. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde değerler eğitimi yaklaşımının analizi. *İstanbul Eğitim Dergisi*, 2, 160-180. <https://doi.org/10.37217/istanbulegitim.1564604>
- Tefekkür. (n.d.). In *Wikipedia*. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Tefekk%C3%BCr>
- Tefekkür. (n.d.). *İslam Ansiklopedisi*. <https://islamansiklopedisi.org.tr/tefekkur>
- TRT. (2023). *Küçük Dahi İbn-i Sina* [Video]. TRT Dijital Platformu.
- Türk atasözleri ve deyimlerinde aile ve akrabalık anlayışı. (n.d.). *Yeni Türk Dili*, (14). <https://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/14.PHP>
- Türklerde aile hayatı. (n.d.). *Türk Tarihim*. https://turktarihim.com/turklerde_aile_hayati.html
- Yazıcıoğlu, A., & Sarı, İ. (2024). Çocuk ve medya. In H. Erdem Çocuk (Ed.), *Temel kuramlardan güncel uygulamaya: Çocuk ve gençlik edebiyatı* (ss. 13-31). Nobel Akademik Yayıncılık.

Extended Abstract

Abstract

This study aims to examine the television series Küçük Dahi İbn-i Sina from the perspective of values education. It seeks to investigate which values are presented in the series and in what contexts.

A qualitative research approach was employed, using document analysis as the primary method. In today's world, with evolving and developing technology, it is observed that values education is increasingly conducted through digital media tools, enabling a more effective and accessible transmission of values. The series consists of three seasons, and for the purposes of this study, only the first season was analyzed. A total of 19 distinct values were identified across the examined episodes, with diligence and love for animals being particularly prominent. This study aims to contribute to the field of values education by demonstrating how digital media, specifically television series, can serve as a medium for transmitting moral and social values to society, especially to children.

Introduction

The aim of this study is to examine the transmission of values through the selected episodes of the animated series *Küçük Dahi İbn-i Sina*. The study seeks to identify the contexts in which these values are presented and to determine which specific values are addressed. Additionally, it aims to observe and interpret the frequency with which these values appear in the examined episodes.

Method

This study was conducted using a qualitative research approach to identify the values presented in the television series *Küçük Dahi İbn-i Sina*, which is broadcast on TRT's Tabii digital platform. The sample consists of the episodes from the first season of the series. All episodes were examined, and purposive sampling was applied to select those episodes that were particularly rich in values. Document analysis was employed as the primary method to systematically identify and interpret the values represented in the selected episodes.

Result and Discussion

In this study, the first season of the television series *Küçük Dahi İbn-i Sina* was examined from the perspective of values education. A total of 19 distinct values were identified, each appearing multiple times throughout the episodes, indicating that the series is highly rich in values. Among the values, diligence and love for animals were found to be the most frequently emphasized. The identified values include: love, respect, helpfulness and kindness, learning and exploration, valuing family unity, diligence, love for animals, contemplation, responsibility, equality, fairness, language awareness, neighborhood relations, sensitivity, honesty, aesthetics, self-control, foresight, and frugality.

The value of love for animals was depicted in Episodes 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, and 9. For instance, in Episode 3, the protagonist Sina's goat goes missing. Sina treats the goat not merely as an animal but as a friend, showing deep affection and care by even giving it a name—Socrates. This scene illustrates the transmission of the value of love and empathy towards animals in a tangible and relatable manner.

The value of diligence appears in nearly every episode. In Episode 1, for example, Sina invents a water-carrying system for the animals so that he can spend more time studying books. This solution allows him to manage his responsibilities efficiently and dedicate more time to learning, demonstrating the practical application of diligence in daily life.

Although the series appears to be primarily designed for children, it also attracts the attention of families. Series like this demonstrate that values education is no longer confined to schools alone; digital media and entertainment provide opportunities for children to learn moral and social values more easily and enjoyably. The evolving technology allows values to be transmitted in a more engaging and accessible manner, contributing to effective values education beyond the classroom setting.

Uluslararası Dil Eğitimi Araştırmaları Dergisi
International Journal of Language Education
Studies

<https://udecd.com>

Geliş/Received: 12.12.2024 Kabul/Accepted: 28.12.2025

Makalenin Türü / Article Type: Araştırma Makalesi

Judith Malika Liberman'ın Masal Anlatıcılığına Türkçe Eğitimi Açısından Bir Bakış

Sena Gül SAZAK **

Öz

Bu çalışma, günümüz masal anlatıcılarının önemli isimlerinden olan Judith Malika Liberman'ın masal anlatıcılığını Türkçe eğitimi açısından incelemektedir. Masallar, kültürün aktarımında, dilsel farkındalığın geliştirilmesinde ve değer eğitiminin desteklenmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda çalışmada Liberman'ın masal anlatıcılığı, geleneksel masal anlatıcılığıyla karşılaştırmalı olarak incelenmiştir; anlatıcının rolü, dinleyiciyle kurduğu etkileşim ve anlatının yapısal özellikleri irdelenmiştir. Doküman analizi ile yürütülen araştırmada, Liberman'ın *Masal Terapi* adlı eserinden seçilen örnekler kullanılmıştır. Sonuçlarda, Liberman'ın masal anlatıcılığında geleneksel anlatı unsurlarının bir kısmının korunduğu; diğer bir kısmındaysa geleneksel ve modern masal anlatıcılığını birleştirerek psikopedagogik anlayışı yeniden ön plana çıkardığı görülmektedir. Bu yönüyle Liberman'ın masal anlatıcılığı, öğrencilerin dilsel, duyuşsal ve yaratıcı becerilerini geliştirmeye katkı sağlayan; Türkçe eğitimi için çok boyutlu bir anlatı modeli sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel aktarım, geleneksel masal anlatıcılığı, masal anlatıcılığı, Judith Malika Liberman, Türkçe eğitimi

A Perspective on Judith Malika Liberman's Storytelling in Turkish Language Education

Abstract

This study examines the storytelling practices of Judith Malika Liberman, one of the prominent contemporary fairy-tale narrators, in terms of Turkish language education. Fairy tales play an important role in cultural transmission, in developing linguistic awareness, and in supporting values education. In this context, the study analyzes Liberman's storytelling by comparing it with traditional storytelling; the narrator's role, the interaction established with the audience, and the structural features of the narrative are examined. The research was conducted through document analysis, using selected examples from Liberman's work *Masal Terapi*. The findings indicate that, in Liberman's storytelling, some elements of traditional narrative are preserved, while others are brought to the forefront again through a psychopedagogical approach that blends traditional and modern storytelling. In this respect, Liberman's storytelling presents a multidimensional narrative model that contributes to the development of students' linguistic, affective, and creative skills in Turkish language education.

Keywords: Cultural transmission, traditional storytelling, storytelling, Judith Malika Liberman, Turkish language education

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Karaman, senagulsazak@gmail.com, ORCID: [orcid.org/ 0009-0009-0689-4758](https://orcid.org/0009-0009-0689-4758)

Giriş

Sözlü edebiyat türlerinin içinde yer alan masallar, toplumun değerlerini, sembollerini, dilini nesilden nesile taşıdığı için kültür aktarımı açısından büyük önem taşımaktadır. Türk Dil Kurumu'na (n.d.) göre masal, "genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür" olarak tanımlanmaktadır.

Masal türünün ne olduğuna dair birçok araştırmacı farklı görüşlerde bulunmuştur. Bu tanımlamalarda araştırmacılar, masalların farklı yönlerine dikkat çekmişlerdir. Örneğin Bilge Seyidoğlu, masalı halk içinde uzun yıllardır anlatılan; kalıplaşmış cümlelerle başlayan ve biten, olağanüstü durumları barındıran, yerin ve zamanın belirli olmadığı anlatılar olarak tanımlarken masalın içerik ve şekil yönlerine dikkat çekmiştir (Seyidoğlu, 1985:149).

Çalışmanın amacı, Judith Malika Liberman'ın masal anlatıcılığını, geleneksel ve modern masal anlatıcılığıyla karşılaştırmaktır. Aynı zamanda bu yaklaşımların Türkçe öğretimine nasıl fayda sağlayabileceğini ortaya koymaktır. Bu kapsamda masalın yapısı, özellikleri ve işlevi incelenecektir. Liberman'ın masallarının Türkçe öğretimi için nasıl kullanılabileceği üzerine değinilecektir.

Bu makalede doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Judith Malika Liberman'ın eserleri, röportajları ve videoları incelenmiştir. Çalışma kapsamında Liberman'ın Masal Terapi kitabından seçilen örnek metinler, geleneksel ve modern masal anlatıcılığı açısından karşılaştırılmıştır. Liberman'ın masal anlatıcılığı, anlatım teknikleri ve dinleyiciyle kurduğu etkileşim incelendikten sonra anılan kitaptan yola çıkılarak Türkçe eğitimi açısından bir değerlendirme yapılmıştır.

Masal: Tanımı, Yapısı ve Toplumsal İşlevi

Masallar, genellikle anonim olan, hayal gücüne dayalı, zaman ve mekân kavramının belirsiz olduğu, eğitici ve eğlendirici özellik taşıyan sözlü edebiyat türlerinden biridir. Masallar, sözlü kültür geleneği içinde kuşaktan kuşağa aktararak toplumsal hafızanın oluşmasına katkı sağlar. Anlatıcı ve dinleyici etkileşimine dayalı olarak gelişen bu anlatılar bireysel ve toplumsal değerlerin en önemli taşıyıcılarındandır.

Elçin masalı; "Bilinmeyen bir yerde, bilinmeyen şahıslara ve varlıklara ait hadiselerin macerası, hikâyesi" olarak tanımlamaktadır (Elçin, 1986:368). Sarpkaya ise masalı, sözlü kültür içerisinde oluşturulup aktarılan; yaş, cinsiyet gibi kişisel özelliklerden bağımsız olarak uzman olmayan kişiler tarafından anlatılan; tekerleme ve klişe ifadelerle başlayan, gerçek ya da olağanüstü olayların yer aldığı; insanlara ahlaki değer kazandırma, eğlendirme ve eğitime gibi birçok işleve sahip anlatılar olarak tanımlar (Sarpkaya, 2018:13). M. Halit Bayrı ise masalı; "Halk bilgisi kadrosu içinde 'masal mefhumundan anlaşılan mana, bilinmeyen bir zamanda, yine bilinmeyen bir yerde veya sahada bilinmeyen şahıslara ait faaliyetlerin hikâyesidir" biçiminde tanımlamaktadır (Bayrı, 1936:185).

Sakaoğlu, masalları her ne kadar hayal gücü üzerine kurulmuş olsa da dinleyiciyi ikna edebilme gücüne sahip anlatılar olarak değerlendirir. Ona göre masallar, olayların gerçeklikten uzak bir masal evreninde geçtiği; kahramanların çoğunlukla hayvanlar ya da olağanüstü varlıklardan oluştuğu anlatılardır. Bu fantastik yapıya rağmen masalların güçlü bir inandırıcılık taşıdığına dikkat çeker (Sakaoğlu, 2012). Naki Tezel, masal türünü açıklarken kelimenin kökenine iner. Masalın öz Türkçe karşılığı olarak "ödkünç / ötkünç" terimleri olduğunu belirtir. Uygurcadaki "öd" sözcüğünün öğüt anlamına geldiğini belirten Tezel, "ödkünç"ün ise öğüt veren hikâye ya da ahlaki bir ders içeren alegorik tür anlamına geldiğini ifade eder (Tezel, 1968:447).

Boratav masalın özellikleri konusunda anlatının çok uzun olmamasına rağmen anlatılanların yoğun bir içerik taşıdığını ve bu yoğunluğun hayvan masalları ile fıkralarda belirgin olduğunu ifade eder. Gerçek veya olağanüstü olay örgülerine sahip daha uzun masallarda da anlatının kısa ve yoğun tutulduğuna dikkat çeker. Masalları diğer anlatı türlerinden ayıran bazı dilsel özelliklerin de bulunduğunu aktarır. Anlatan kişinin anlatım özelliklerine göre "-miş'li geçmiş zaman", şimdiki zaman ya da geniş zaman kipleriyle anlatıldığını; "-di'li geçmiş zaman" genellikle masallarda tercih edilmediğini belirtir (Boratav, 1988:76).

Her masalın kendine göre bir özelliği ve mantığı vardır. Masal evreninde her şey mümkündür. İnsanlar uçabilir, ağaçlar konuşabilir, hayvanlar kılık değiştirip insana dönüşebilir. Genellikle konu iyilerin ve kötülerin mücadelesidir. Umay Günay, masalın teması hakkında şunları söyler: Bütün masalların temeli, çirkin ile güzelin, fakir ile zenginin, kötü ile iyinin çatışmasına dayanır. Masallarda genellikle iyiler kazanır ve mutlu sonla biter; aksilikler ve talihsiz olaylar arka arkaya ve sık sık ortaya çıkar, ancak bu talihsizlikler çözüldükten sonra bir diğeri ortaya çıkmaz. Gücü, başarıyı ve mutluluğu simgeleyen evlilik, zarar görmez. Türk masallarında yer alan “Onlar ermiş muradına, biz çıkalım tahtına” tekerlemesi de bu kalıcı huzur ve mutluluğun sembolü olarak değerlendirilir (Günay, 1992:326). Propp'un masallar üzerine yaptığı çalışmalar, masalların belirli yapısal şemalar içerisinde oluştuğunu göstermektedir. Propp, Rus halk masallarını inceleyerek, kahramanın yolculuğunu ve olay örgüsünü iletken 31 temel işlev tanımlamıştır. Bu işlevler, yasakların ihlal edilmesi, kahramanın evden ayrılması sonra tekrar göreve çağırılmasına, olağanüstü büyüye yardımlar almasına, düşmanla mücadelesine, kimliğini gizleyerek amacına ulaşmasına ve mutlu olmasına kadar uzanan bir süreçle masallarda tekrarlayan kalıpları ortaya koymaktadır. Bu işlevler sayesinde masalların yapısı belirli bir sistem, düzen ve mantıkla şekillenir (Propp,2000).

Tüm bu özellikler, masalların hem eğitici hem de eğlendirici yönünü ortaya koyar. Masallar, toplumsal değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir işlev üstlenirken aynı zamanda dinleyicisine ahlaki bir yönelim kazandırır.

Masal Anlatıcılığı

Masallar, tarih boyunca toplumların sözlü kültürünün temel taşıyıcılarından biri olmuştur. Ong'a göre sözlü kültür, yazı teknolojisinin henüz bilinmediği, bilginin bellekte ve söz aracılığıyla yaşatıldığı kültür biçimidir (Ong, 2007:23). Geleneksel masal anlatıcılığı da bu birincil sözlü kültür ortamında, yazının henüz yaygınlaşmadığı dönemlerde ortaya çıkmıştır. Ong bu kültürleri “yazı teknolojisini hiç tanımayan toplumlar” olarak tanımlar ve bu ortamlarda bilginin yalnızca söz aracılığıyla var olabildiğini vurgular (Ong, 2007:24). Bu ortamda masallar; köy odalarında, evlerde, kış gecelerinde ocak başlarında, düğünlerde, imece zamanlarında veya bayram günlerinde anlatılırdı.

Bu anlatım ortamlarının doğal bir sonucu olarak masallar genellikle aile içinde ve yakın topluluktan aktarılmıştır. Sakaoğlu'nun belirttiği üzere, “Anlatıcılık daha ziyade anneden çocuğuna veya dede ve nineden torununa geçmektedir. Ayrıca yakın akraba ve komşularından masal dinleyen anlatıcılardan da söz etmeliyiz. Bunlar bilhassa usta anlatıcıların boş zamanlarını bilmekte ve onlardan dinlemek suretiyle öğrenmektedirler. Anlatıcılar arasında, çevredeki ustalardan, adeta, tahsil görüp yeni yeni masallar öğrenenler vardır. İçlerinde para verip öğrendikleri masallarla koleksiyonlarını, dağarcıklarını zenginleştirenlere bile rastlanmaktadır. Bu tür anlatıcılar ömürleri boyunca büyük üne kavuşmuşlar ve zamanla ‘usta’ olarak kabul edilmişlerdir” (Sakaoğlu, 2007:135). Sakaoğlu diğer taraftan masalların yalnızca eğlence için anlatılır aynı zamanda toplumun ahlaki değerlerini, kültürel ilkelerini ve davranış kalıplarını kuşaktan kuşağa aktaran önemli bir eğitim aracını oluşturduğunu belirtir (Sakaoğlu, 2007:20).

Ziya Gökalp, Küçük Mecmuada yayımlanan yazısında masal anlatıcılığı konusunda: Masalların kendine özgü dillerinin olduğunu, ocaktan yetişme, geleneği bilen masalcıların doğru bir aktarım yapabileceğini savunur. Gökalp masal anlatıcılığında erkeklerin de bulunmasına rağmen bu geleneği asıl taşıyanların kadınlar olduğunu, masal anlatan kadınların her kelimesinin anlam ve bilgi yüklü olduğunu dile getirir. Gökalp masalların kökündeki anlamların korunabilmesi için masal anlatıcısının ağzından çıkan ifadelerin mümkün olduğunca aynı şekilde kaydedilmesi gerektiğini söyler (Ertürk, 2023:51).

“Profesyonel ve usta masal anlatıcıları, Ziya Gökalp'in ‘ocaktan yetişme masalcıları’, Pertev Naili Boratav'ın ise ‘geleneğin masalcıları’ olarak tanımladığı masalcılardır. Araştırmacıların masalcıları bu şekilde tanımlamasının sebebi, profesyonel ve usta masalcıların sözlü gelenek içinde, usta-çırak ilişkisiyle yetişmiş olmaları ve masalları bu çerçevede öğrenerek, geleneğe uygun bir şekilde aktaran anlatıcılar olmalarıdır. Masal anlatma geleneğindeki usta-çırak ilişkisi, genellikle masal anlatmaya hevesli ve yetenekli adayların usta bir masal anlatıcısının yanında belirli bir süre eğitim için bulunmasıyla gerçekleşmektedir. Çırak, ustasının dinleyici karşısında anlattığı masalları bu sayede

tekrar tekrar dinleyerek masal anlatım tekniğini ve yeni masalları öğrenme imkânına sahip olmaktadır” (Fedakâr, 2011:119).

Masallarda anlatan kişinin yaşadığı coğrafya, kültürü ve yaşam tarzı da masalları etkilemektedir. Özellikle masallardaki ana karakterlerin, doğumu, evliliği ve ölümünde masal anlatıcısının yaşadığı yerden izlere rastlanır. Bu sayede masal, anlatıldığı kişinin yaşamıyla tekrar doğar (Turan & Önal, 2023:13).

Bu geleneksel yapının yanı sıra, masal anlatıcısının topluluk içerisindeki işlevi de önemlidir. Sanders’a göre, “Masalcı topluluğa yol gösteren ruhtur: İnsan imgeleminin her yönünü mümkün olan en geniş açıdan tanımlayabilir ve nihai yolculuğa, yaşamın en büyük yolculuğuna çıkan kişiye yol gösterebilir” (Sanders, 1999, s. 18). Bu yorum, masalcının yalnızca hikâye anlatan biri olmadığını; kültürel, zihinsel ve toplumsal yönlendiricilik görevini de üstlendiğini göstermektedir.

Günümüzde ise masal anlatıcılığı geleneği, modern eğitim ve atölye çalışmalarının etkisiyle farklı bir bakış açısı kazanmıştır. “Masal anlatıcılığı eğitimi günümüzde kısa dönemli atölyeler şeklinde yapılmaktadır. En uzun eğitim programı 2 yıla yayılmış, 20 atölyeden oluşan bir sertifika programıdır. Bu çalışmada, anlatıcılık/masal anlatıcılığına bakıldığında iki temel birim olarak incelenmesinin mümkün olduğu düşünülmüştür. Bunlardan birisi anlatmaya hazırlık, yani seyircinin karşısına geçilen ve gösterinin başladığı ana kadar olan geniş hazırlık sürecidir. Bu ilk süreç anlatıcının eğitiminden masalın seçilmesine, araştırılmasına, anlatma hazırlıklarına, mekân ve diğer teknik hazırlıklara kadar ayrıntılı bir aşamayı kapsar. İkinci bölüm ise anlatma ve gösteri bölümüdür ki bu bölüm de masalın anlatılmasında izlenen üsluptan başlayarak seyirci ve mekânla etkileşime kadar uzanan başka bir geniş ve ayrıntılı bölümdür” (Topçam, 2019:11).

Zamanla yazının yaygınlaşması ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte masal anlatıcılığı ikincil sözlü kültür ortamına taşınmıştır. “İkincil sözlü kültür, birincile hem çok benzer hem de hiç benzemez. Yazı ve matbaa, okumakta oldukları metni anlamaları için insanları yalnız kılıyorsa, birincil ve ikincil sözlü kültürler de dinleyiciler arasında güçlü bir grup bilinci yaratırlar. Ancak ikincil sözlü kültürün, grup bilinciyle bir araya getirdiği dinleyici topluluğu, birincil sözlü kültürdekenden kat kat geniş bir kitledir-McLuhan’ın deyişiyle bir “dünya köyüdür” dır bu.” (Ong, 2007:161)

Bu süreçte masallar önce yazılı kaynaklara geçirilmiş, kitaplar aracılığıyla daha geniş kitlelere ulaşmıştır. 20. yüzyılın ortalarından itibaren radyo, ardından televizyon, videokasetler, CD'ler gibi kitle iletişim araçları masal anlatımının yeni yerleri olmuştur. Günümüzde ise internet, dijital platformlar ve sosyal medya üzerinden masallar görsel ve işitsel içeriklerle aktarılmaktadır. YouTube, podcastler, dijital hikâye anlatım araçları ve sosyal medya içerikleri, masalların artık birebir anlatımdan çok, çoklu ortam destekli bir biçimde sunulmasına zemin hazırlamıştır. Bu dönüşüm, anlatıcının kimliğini de çeşitlendirmiş; artık öğretmenler, içerik üreticileri, dijital sanatçılar da birer masal anlatıcısı hâline gelmiştir. Masalın dijital dünyada yer bulması masalının anlatımı kadar anlatıcıyı da yeniden dönüştürmüştür. Yaşadığımız bu dönemde üniversitelerde, devlete bağlı halk eğitim gibi kurumlarında ve özel kurumlarda masal anlatıcılığı sertifikaları verilmektedir. Bu kurslar ücretli veya ücretsiz olabilir; yüz yüze veya çevrim içi seçeneklerle bireyin tercihi doğrultusunda şekil alır. Bu eğitimler, anlatıcılık pratiğini geleneksel ve modern masal anlatıcılığıyla harmanlayarak sunum becerilerini artırır. Böylece masal, geçmişin sözlü geleneği ile günümüz dijital anlatı kültürünü buluşturan bir tür olarak varlığını sürdürür.

Masalların ikincil sözlü kültür ortamına taşınmasıyla modern masal anlatıcılığı oluşup yaygınlaşmaya başlamıştır. Modern masal anlatıcılığı, geleneksel masal kalıplarını değiştiren anlatıcının otoritesini sorgulayan ve çok katmanlı anlamlar sunan bir biçim olarak tanımlanabilir. Özellikle 20. yüzyıldan itibaren masallar, yalnızca çocuklara hitap eden basit hikâyeler olmaktan çıkmış toplumsal eleştiri, psikolojik çözümleme ve metinlerarasılık gibi kavramlarla yeniden oluşturulmuştur. Bu sayede modern masallar anlatı geleneğinin, bireyin iç dünyasının da yeniden tanınmasına olanak sağlamaktadır. Bu tür masallarda anlatıcı çoğu zaman görünür hale gelir anlatının hayali yapısı açıkça vurgulanır. Dinleyicide aktif bir rol üstlenir. Bu anlatıcılık bilhassa öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeleri yönünde fayda sağlar.

Modern anlatıcılar, masalları YouTube ve Instagram gibi dijital platformlarda çeşitli müzik, jest, mimik ve sahne düzeniyle destekleyerek anlatırlar. Bu tür masal anlatımları, dinleyicinin bilişsel,

duygusal, yaratıcı yönünü geliştirir. Liberman da bu duruma dikkat çekerek çağdaş masal anlatıcılığında performansın önemini vurgular. Liberman masalların sadece düz bir anlatımla kalmasına karşıdır. Masal anlatıcıları sayesinde en klişe masalların bile yeniden doğabileceğini söyler. Masal anlatan kişinin samimi bir ortam oluşturması, hayal gücüne hitap ederek zihinlerde imgeler oluşturmasıyla masala yeniden hayat verilebileceğine ve dinleyiciyle daha eğlenceli güçlü bir bağ oluşturulabileceğini belirtir. “Anlatmak bir hissettirme sanatıdır” der (Liberman, 2023).

Bu tarz modern masal anlatımlarında dinleyici, anlatıya aktif katılım gösterir. Öğrencilerinde eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişmesine fayda sağlar. Her iki masal anlatıcılığındaki benzerlik ve farklılıklar Tablo1’de karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Masal anlatıcılığındaki benzerlik ve farklılıklar

Geleneksel Masal Anlatıcılığı	Modern Masal Anlatıcılığı
Amacı eğitmek, ahlaki değerlerin ve kültürün aktarımıdır.	Modern masal anlatıcılığı ise eğitim, ahlaki değerler ve kültür üzerinde dururken aynı zamanda bilinçli bir şekilde bilişsel, duyuşsal, yaratıcı zekâyı ve eleştirel düşünmeyi geliştirmeyi amaçlar.
Anlatıcıları genellikle kadınlar ve toplumdaki saygın yaşlı kişilerdir.	Anlatıcıları eğitimini almış profesyonel kişiler veya dijital içerik üreticileridir.
Anlatım tamamen sözlü ve doğaçlamaya dayalıdır.	Anlatımda müzik, ışık, ses efektleri, dekorlar kullanılır.
Jest ve mimik kullanımı vardır.	Jest ve mimik kullanımı bu anlatımda da bulunmaktadır.
Masalların anlatım yeri köy odaları, evler ve meddah meclisleridir.	Masalların anlatım yeri tiyatrolar, podcastler, YouTube, Instagram gibi uygulamalardır.
Dinleyicilerle masal anlatıcısı yüz yüze samimi bir ortamda buluşur.	Dinleyicilerle masal anlatıcısı genellikle online uygulamalarda yorumlar ve beğenilerle iletişim kurar. Daha geniş ama uzaktan etkileşim kurulan bir kitle vardır.
Masal anlatımları özel zamanlarda ve belirli toplantılarda anlatılır. Sadece o günlerde dinlenilebilir. Ev ortamlarında ise masallar genellikle küçük çocuklara anlatılır. Bu anlatımların takvime bağlı belirli günleri yoktur. Çoğunlukla kış gecelerinde anlatılır.	Masal anlatımları online platformlara yüklendikten sonra istenildiği zaman istenilen yer de dinlenilebilir.

Judith Malika Liberman ve Masal Anlatıcılığı

Judith Malika Liberman, son dönemlerde masal anlatıcılığını yeniden canlandıran isimlerden biridir. Liberman'ın hayatına dair bilgiler sınırlıdır. Mevcut bilgiler röportajlarında, söyleşilerinde ve kendi eserlerinde aktardığı kısa biyografik anlatılardan oluşmaktadır. Röportajlarında bahsettiği kadarıyla çocukluğundan bu yana masal anlatıcılığına ilgi duyduğu bilinmektedir. Masal anlatıcılığının

hayatında büyük bir konuma sahip olduğu anlaşılmaktadır. Masal anlatıcılığı alanındaki ilk eğitimini 14 yaşında almıştır. Paris'te dünyaya gelen Liberman, masallarla ilk temasının çocukken yaşadığı komünde ateş başında yapılan masal anlatıcılığı olduğunu söyler. Liberman genç yaşlarında birçok masal anlatıcılığı eğitimlerine katılmıştır. Profesyonel bir anlatıcılık için Paris Konservatuarı'nda çalışmalar yapmış ve farklı eğitimler almıştır. Tiyatro alanında da eğitimler alan Liberman konferanslarda, festivallerde, kültürel kurumlarda ve sahnelerde masal anlatmıştır. Türkiye'de ise üniversiteler ve çeşitli kurumlarla birlikte masal anlatıcılığının yeniden canlanmasına yardımcı olmuştur. Kısa bir dönem NTV Radyo'da "Masal Bu Ya" adlı programı hazırlayıp sunmuştur. Daha sonra masal anlatıcılığını ağırlıklı olarak sosyal medya platformlarında sürdürmüştür. Liberman İstanbul başta olmak üzere birçok şehirde masal anlatıcılığını devam ettirmektedir. Masal anlatıcısı olmak isteyen kişiler için eğitimler vermektedir. Liberman masalların dış dünyaya bağlantı kurmamızı ve dünyayı değiştirmek adına ilham verdiğine inanmaktadır (Liberman, 2015, Giriş).

Judith Liberman'ın masal anlatıcılığı, sözlü edebiyat ürünü olan masalları yoğun jest, mimik ve sahne unsurlarıyla yeniden canlandırır. Bu sayede masallar daha etkili bir şekilde yorumlanır. Psikopedagogik anlatıcılığıyla bireyin iç dünyasına ışık tutar. Bireyler bu sayede içsel keşif ve yaratıcı ifade sürecine girer. Anlatım tarzıyla masallarda daha önce fark edilmemiş olan unsurlara karşı farkındalık oluşturur. Masallarını dinleyen insanların bunun üzerine düşünmesini, hayal kurmasını, hissetmesini ve hayal kurmasını amaçlar. Liberman, anlatıcılıkta masalın içeriği kadar anlatan kişinin dinleyiciyle kurduğu bağ ve anlatım ortamının da enerjisinin önemli olduğunu söyler. Ona göre anlatılar bireyi etkilediği kadar toplumu da etkiler, toplumlarda dünyayı değiştirir. Liberman, bu düşüncesini "Eğer dünyanın duyduğu hikâyeleri değiştirebilirsek, dünyayı da değiştirebiliriz" şeklindeki ifadesiyle vurgular (Liberman, 2020). Bu özellikleriyle Liberman, geleneksel masal anlatıcılığının ve sınıflandırmalarından ayrılır. Dilbilim ve tiyatro eğitimleri alması onun masal anlatıcılığına farklı bir biçim getirmesini sağlayan etkenlerden birisidir. Bu aldığı eğitimlerle birleştirdiği masal anlatıcılığını, yürüttüğü atölye ve seminerlerde de uygulamalı olarak göstermektedir. Judith Liberman'ın masal anlatıcılığının, geleneksel masal anlatıcılığından tamamen ayrı olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü geçmişin sözlü anlatıcılık birikimini geliştirerek yaşatmak ve bugünün bireyine o masalları unutturmamak ister. Özellikle *Masal Terapi* adlı eserinde, geleneksel halk masallarına özgü anlatı öğelerini dikkat çekici şekilde korumuştur. Örneğin geleneksel masallarda bulunan üçleme kuralı (karakterlerin veya olayların üç defa tekrar etmesi) yazarın birçok masalında kullanılır. Masal Terapi kitabında "Aslanın Yelesinde Üç Kıl" masalı bu kuralı koruduğunun örneğidir (Liberman, 2015:229-235).

Masallarda sıkça yer alan güzel ile çirkinin savaşı, iyi ile kötünün mücadelesi, zengin ile fakir, büyümlü olaylar, bilge kişiler gibi motifler Liberman'ın masallarında da korunur. Masal Terapi kitabında Kara Prens, masalında neyin büyümlü olması, Aşık Karınca masalında karıncanın insanlar gibi konuşması bu motiflerin örnekleridir. Bu motifler sadece anlatıyı başka bir boyuta taşımakla kalmaz, aynı zamanda okuyucunun psikolojik süreçlerini de temsil eder. Özellikle *Masal Terapi* kitabında bu motifler bireyin içsel çatışmalarıyla yüzleşmesi amacıyla kurgulanmıştır. Liberman'ın, masallarında geleneksel masal kalıplarının korunması anlatıcılığına evrensel ve yerel bir nitelik katmıştır. Okuyucular ve dinleyiciler hali hazırda bilinen, aşına olunmuş kalıplarla kolayca uyum sağlayıp masallara kendilerini daha yakın hissetmelerine imkân sağlamıştır.

Geleneksel masal anlatıcılığında da anlatıcı sadece masalı aktarmaz duygu, yorum ve doğaçlama sürece dâhildir. Modern masal anlatıcılığını farklı yapan ise bu öğelerin daha bilinçli, yönlendirici ve bireysel bir anlatı yapısıyla bütünleştirilmesidir. Liberman'ın *Masal Terapi*, adlı eserinde bu yaklaşım net bir biçimde görülür. Anlatım bitinceye kadar, okura ve dinleyiciye sorular sorar, kişisel gözlemlerini paylaşır, masalla kurulan ilişkiyi derinleştirir. Bu yöntem, geleneksel masallarda bulunmayan bir özelliktir. Dinleyiciyi ve okuyucuyu aktif kılar. Bu katılımcı yapı, Türkçe eğitiminde özellikle eleştirel düşünme ve yaratıcı yazma becerilerinin ilerleyişine katkı sağlayabilecek önemli bir örnektir. Bu farklılıklar daha net görülebilmesi için aşağıdaki tabloda geleneksel masal anlatıcılığı ile Judith Malika Liberman'ın masal anlatıcılığı karşılaştırılmıştır.

Tablo 2. Geleneksel masal anlatıcılığı ile Judith Malika Liberman'ın masal anlatıcılığı

<i>Geleneksel Masal Anlatıcılığı</i>	<i>Judith Malika Liberman'ın Masal Anlatıcılığı</i>
Amacı eğitmek, ahlaki değerlerin ve kültürün aktarımıdır.	Amacı keyifli vakit geçirilmesi ve duygusal iyileşmenin sağlanmasıdır.
Anlatım tamamen sözlü ve doğaçlamaya dayalıdır.	Anlatımlarında doğaçlama da kullanır. Modern masal anlatıcılığında yer alan müzik, ses efektleri, yoğun jest ve mimikte.
Masalların anlatım yeri köy odaları, evler ve meddah meclisleridir.	Masallarını TV'de, Youtube ve çeşitli tiyatro sahnelerinde anlatır.
Dinleyicilerle masal anlatıcısı yüz yüze samimi bir ortamda buluşur.	Dinleyicileriyle tiyatro gibi yüzyüze ortamlarda da buluşur. TV, Instagram, YouTube gibi online ortamlarda da.
Masal anlatımları özel zamanlarda ve belirli toplantılarda anlatılır. Sadece o günlerde dinlenilebilme imkânı vardır.	Masal anlatımlarını için belli zamanlarda belirli yerlerde sergilemektedir. Fakat online içerikleri de olduğu için her zaman erişim sağlanabilir.
Geleneksel masal anlatıcılığında formeller vardır.	Geleneksel masal anlatıcılığında bulunan formelleri pek fazla kullanmaz. Onun yerine müzik ve ses efektleriyle giriş ve bitiriş yapar.

Judith Malika Liberman'ın Masallarının Türkçe Eğitimi Açısından Uygulanması

Judith Liberman'ın masal anlatıcılığı geleneksel ve modern anlatıcılığı birleştirir. Bu iki anlatıcılıkta, biçimsel özellikleri, anlatıcı ile dinleyici ilişkisi ve pedagojik değeri açısından çeşitli farklılıklar bulunur. Bu farklılıklar Türkçe eğitimi açısından önemli fırsatlar taşır.

Geleneksel masallarda kalıplaşmış cümleler, üçleme tekniği, belirli tipler ve olağanüstü olaylar vardır. Bu yapılar, öğrencilerin dört temel becerilerinin gelişmesini sağlar. Tekerlemeler gibi kalıp sözler kelime dağarcığının gelişimine konuşma becerisinin estetik bir hale gelmesine yardımcı olur. Günümüzde okullarda çocukların eğlenerek öğrenmesi için hikâyeler, masallar, bulmacalar, sayımacalar gibi birçok etkinliğe yer verilmektedir. Tekerlemeler de bunlardan bir tanesidir. Tekerlemeler eğlendirerek öğretmeyi amaçlar. Çocukların dil gelişimini, zihinsel gelişimini, özgüvenini ve okul motivasyonunu arttırmaktadır. Temel matematiksel becerilerin kazandırılması ve okuma yazma öğretimi için fayda sağlamaktadır (Güneş, 2020:3). Öğrencilerin bu tür masallar sayesinde dil becerisi gelişir ve kültürü yakından tanıma şansını bulurlar. Modern masal anlatıcılığı ise yorumlara müsait, ucu açık, dinleyiciyi aktif kılan bir yapıdadır. Bu anlatıcılık, çocukların kendini ifade edip özgüven kazanmasını, olaylar arasında bağlantı kurmasını, eleştirel düşünmesini, yaratıcı yazmasını, geliştirmelerini sağlar. Judith Liberman'ın modern masal anlatıcılığı, çocukların metni anlamasını ve kendi yaşamlarıyla bağ kurarak yeniden üretmelerine yardımcı olur. Bu da öğrencilerin dilsel üretim süreçlerini daha anlamlı ve mantıklı hâle getirir.

Her iki anlatıcılığında Türkçe eğitimi için kullanılabilirliği yüksektir. Geleneksel ve modern masal anlatıcılığında, kullanılan masallar çeşitli etkinliklerde kullanılabilir. Öğrencilere masalarda yer alan tekerlemeler gibi kalıp ifadeleri kullanarak yeniden masal yazmaları istenebilir. Hali hazırda var olan masaları tamamlayıp yorumlamaları istenebilir. Masalarda yer alan karakterlerin analizi yapılarak hangi karakterlere yakın hissettikleri, o karakter yerinde olsalar ne yaparlardı gibi sorularla empati becerileri geliştirilebilir. Masallara alternatif sonlar yazmaları istenebilir.

Lieberman'ın Masal Terapi kitabından seçilen masalarda Türkçe derslerinde kullanılabilir. Kitaptan seçilen masalarla drama yaptırılabilir, öğrencilerle birlikte masallar okunarak grup tartışmaları yaptırılabilir. Masaları kendi cümleleriyle farklı başlangıçlar, sonlar, olaylar yazdırılarak yaratıcı yönleri geliştirilebilir. Lieberman'ın masaları Türkçe öğretimine eğlenceli, esnek ve öğretici bir boyut getirmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programında (2019); adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olmak üzere on kök değere yer verilmiştir. Lieberman'ın masalarında bu değerlerden en az biri mutlaka bulunmaktadır. Masalarda yer alan bu değerler öğrencilerin gelişimi açısından önemlidir. Öğrenciler masalda geçen değerleri fark edip tartışabilir ve aynı değerleri temel alan yeni bir masal yazma etkinliğine yönlendirilebilir. Öğrenciler bu sayede masal türünü daha da içselleştirebilir. nLieberman'ın masaları ve masal anlatıcılığı:

- Lieberman'ın masaları, öğrencilerin masalarla ve kendi yaşamlarıyla içsel bir bağ kurmasını sağlar.
- Masalarında yer alan 10 kök değerle, Türkçe derslerindeki değer eğitiminin anlamlı hale gelmesini sağlar.
- Modern masal anlatıcılığıyla eleştirel düşünme, yorumlama, var olanı yeniden üretme gibi yönleri aktif hale gelir.
- Lieberman'ın masaları ve anlatıcılığı öğrencilerin kendini daha rahat ifade etme, yaratıcı düşünme ve empati kurma gibi becerilerini geliştirir.
- Lieberman'ın masaları sınıfta drama etkinliği yaptırılmaya oldukça müsaittir. Bu drama çalışmalarıyla jest, mimik ve konuşma becerileri desteklenmiş olur.
- Lieberman'ın masaları, yeniden başlangıç yazma, masalın sonunu farklı bitirme gibi yaratıcı yazma etkinlikleri için çok uygundur. Bu etkinliklerde öğrencilerin üretkenliği artırır.
- Lieberman'ın masaları ve anlatıcılığı esnek bir yapıdadır. Bu sayede eğlenceli ve öğretici bir ders ortamı rahatlıkla oluşturulur.

Özetlenirse Lieberman'ın masaları ve masal anlatıcılığı; Türkçe eğitimi için dört temel becerinin etkin kullanımı, değer eğitiminin kazandırılması, dil becerilerinin geliştirilmesi ve eğlenceli bir öğrenim ortamı için güçlü bir öğretim kaynağıdır.

Masal Terapi Kitabı: “Gizli Hazine” Masalı İncelemesi

Masal anlatıcısı ve eğitmeni Judith Malika Lieberman tarafından yazılan *Masal Terapi* adlı eser, İstem Erdener'in çevirisiyle Türkçeye kazandırılmıştır. Kitapta 54 masal yer almaktadır. Her masal bölümü kendi içinde mesaj, seyir defteri, alıştırma ve alıntılar olmak üzere dörde ayrılmaktadır. Lieberman kitabın başında bu bölümlerin ne için olduğundan bahsetmektedir.

Mesaj bölümünde masalların konusuna ve asıl temasına kısaca değinir. “Bu masal bana nasıl bir mesaj veriyor?” sorusuyla duygusal ve içsel bir yolculuğa çıkartır. Lieberman masaldan çıkarılan anlama önem vermektedir. Seyir defteri bölümündeyse masal bittikten sonra sorular sorup bu sorular üzerine düşünülmesini ister. Hatta defter tutulup bu soruların cevaplarının yazılmasını ister. Kitapta da bu soruların cevabı için her masaldan sonra boş sayfalar bırakılmıştır. Alıştırma kısmı ise masaldan yola çıkarak insan psikolojisini olumlu yönde etkileyen tavsiyelerde bulunmaktadır. En son kısımda ise alıntılar yer almaktadır. Bu alıntılar masalın konusuna dair farklı bir içgörü ve pozitif mesajlar vermektedir. Lieberman bu alıntılardan birkaçının seçilip sürekli görünür bir yerde olmasının faydalı olacağını söylemektedir (Lieberman, 2015:12-13).

Masal Terapi kitabından seçilen “Gizli Hazine” masasında ise emek, sabır, çalışmanın önemi gibi değerlere dikkat çeker. Masalda yaşlı bir çiftçinin hayatı boyunca çalışmış ve vefat etmek üzeredir.

Vefat etmeden önce çocuklarına tarlalarında büyük bir hazine olduğunu söyler. Çocukları bu hazineyi bulmak için toprağı karış karış kazmaya başlarlar. Günlerce, aylarca kazsalar da hazineyi bulamazlar. Toprak bu süreçte detaylı bir şekilde kazıldığı için havalanır ve verimli hale gelir. Toprağı ekilen bütün ürünler hiç olmadığı kadar çok ve bereketli olur. Yaşlı çiftçinin çocukları bu işlerden sonra şunu anlarlar; babalarının bahsettiği hazine toprağın kendisidir (Liberman, 2015, s. 38-39). Liberman, Gizli Hazine masalında bize maddi niyetle girdiğimiz işlerin maddiyattan çok daha fazlasını katabileceğini anlatır. Gizli Hazine masalında “Masallar bize sadece önümüzdeki yolu yürümemizi ve geleceğin getireceklerine güvenmeyi hatırlatır” (Liberman, 2015:39) diye belirtir. Gizli Hazine Masalının temelinde çatışmalar vardır. Çalışkan yaşlı çiftçi ve tembel çocukları bu çatışmadan biridir. Başlangıçta yaşlı çiftçinin çocuklarının çaba göstermeden zengin olma gibi hayalleri vardır. Fakat süreç sonucunda çalışmanın önemini, sabrı ve emeği öğrenirler. Judith Liberman'ın masal anlatıcılığı tarzında olduğu gibi, Gizli Hazine'de de doğrudan bir olay örgüsüyle başlanır. Masalın sonunda kalıplaşmış olan “gökten üç elma düştü” cümlesi yoktur. Bunun yerine “Bu çiftlikte gömülü bir hazine var... Çalışma, sabır ve sevgiyle ortaya çıkıyor.” (Liberman, 2015:39) diyerek masalı bitirir. Bu bitişte dinleyiciyi ve okuyucuyu masalı yorumlamaya ve düşünmeye teşvik eder.

Gizli Hazine masalı Türkçe öğretimi için de birçok noktada kullanılabilir. Öğrencilerin masalın sonunu farklı bir şekilde bitirmeleri istenebilir. Sizin gizli hazineniz nedir? Sorusu üzerinden başka bir hikâye veya masal yazdırılarak yaratıcı yazma yönlerine hitap edilir. Drama çalışmaları yaptırılabilir. Masalda yer alan emek ve sabır gibi değerler üzerinden konuşma, yazma becerisi için birçok etkinlik yaptırılabilir. Masal Terapi kitabındaki bu masal, Judith Liberman'ın masalı anlatıcılıktan çok daha öte gördüğünün kanıtıdır. Masal Terapi kitabında da yazdığı, konuşmalarında da bahsettiği gibi masalları bir türden çok daha fazlası olarak görür. “İnsan yalnızca kalbinde taşıdığını görür” (Liberman, 2015:31) diyerek aslında masallardan herkesin anladığının farklı olduğunu her bireyin masaldan çıkardığı derslerin aynı olmadığını hissettirmek ister.

Tartışma ve Sonuç

Masallar, kültürel belleğin taşıyıcısı ve dil gelişiminin doğal destekçisidir. “Masallar, sadece çocukları eğlendirmek için değil, aynı zamanda onlara hayatın gerçeklerini öğretmek için anlatılır.” (Sakaoğlu, 2012). Judith Liberman, masal anlatıcılığında geleneksel anlatım biçimlerini korurken aynı zamanda onlara modern bir bakış açısı kazandırarak kendine özgü bir anlatıcılık tarzı oluşturmuştur. Liberman masallarında, bireyin iç dünyasına inerek psikolojik bir iyileştirmede yapmak istemektedir.

Makale kapsamında Liberman'ın eserlerinde geleneksel masal öğeleri incelenmiştir. Formel cümleler, motifler, üçleme tekniği ve iyi-kötü, güzel-çirkin gibi zıt unsurların, varlığı ve bu unsurların ne derecede korunduğuna bakılmıştır. Aynı zamanda Liberman'ın masal anlatıcılığının geleneksel masal anlatıcılığından farkı ve metinleri nasıl kullandığına bakılmıştır. Bu karşılaştırma Liberman'ın masal anlatıcılığının farkını ve özgünlüğünü ortaya koymuştur.

Türkçe eğitimi açısından değerlendirildiğinde, Liberman'ın masal anlatıcılığı çok boyutlu katkılar sunmaktadır. Geleneksel masallar kültürel aktarım, dilin temel yapılarını ve konuşma becerisini geliştirmede etkilidir. Modern masallar öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı yazma ve yorumlama gibi bilişsel, duyuşsal becerilerini desteklemektedir. Liberman'ın masalları çocukların kendi benliklerini fark etmelerini sağlar. Kaygı, öfke, korku gibi duygularını olumlu yönde yönetmelerine yardımcı olur. Bu nedenle Türkçe öğretiminde Liberman'ın masallarının psikopedagojik boyutu da göz önünde bulundurulmalıdır. Liberman'ın masallarından da faydalanılarak oluşturulacak etkinlikler, Türkçe öğretimi için çok önemli bir kaynak olacaktır.

Sonuç olarak, Judith Liberman'ın masal anlatıcılığı, masallarının içeriği ve anlatım yöntemleriyle Türkçe öğretmen adayları ve öğretmenleri için örnek alıp kullanılacak önemli bir modeldir. Masalın bir türden daha fazlası olarak görmesi Türkçe öğretimine yeni metotlar kazandıracaktır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. (Zorunlu beyan)

Yazarların Katkı Oranı

Tek yazarlı makalelerde, yazar makaleyi tek başına hazırladığını belirtmelidir. Çok yazarlı makalelerde, tüm yazarların katkı oranları ayrı ayrı (1. yazar %60, 2. yazar %40 vb.) verilmelidir. (Zorunlu beyan)

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması teşkil edebilecek durumların ve ilişkilerin olup olmadığı açıklanmalıdır. (Zorunlu beyan)

Kaynaklar

- Bayrı, M. H. (1936). Halk masalları hakkında. *HBH*, (5), 185.
- Boratav, P. N. (1982). *Folklor ve edebiyat* (2 cilt). Adam Yayınları.
- Boratav, P. N. (1988). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. Gerçek Yayınevi
- Bunsuz, H. (2021). *Sözlü kültür geleneğinde İslami unsurlar*. Kömen Yayınları.
- Çakır, F. (2014). *Çocuk edebiyatına psikopedagogik ve sosyopedagogik açıdan yaklaşım* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Elçin, Ş. (1986). *Halk edebiyatına giriş* (s. 368). Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ertürk, P. (2023). *Ziya Gökalp masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fedakâr, S. (2011). *Özbek sözlü geleneğinde masallar*. Egetan Basım Yayın Tanıtım Ltd. Şti.
- Güneş, F. (2020). Çocuk tekerlemeleri. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 7(2), 1-12.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sead/issue/53111/685541>
- Günay, U. (1992a). Masal. In *Türk Dünyası El Kitabı* (3. Cilt). Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Liberman, J. (2020). *Bir masal iyi gelir*. Doğan Kitap.
- Liberman, J. (2015). *Masal terapisi* (İ. Erdener, Çev.) Doğan Kitap.
- Liberman, J. (2016). *Taş çorbası*. Doğan Kitap.
- Liberman, J. (2017). *Masallarla yola çık*. Doğan Kitap.
- Liberman, J. M. (2023, Mayıs 3). *Masal anlatıcısı-Gördürtme ve hissettirme sanatçısı Judith Malika Liberman*. Şalom Dergi.
- MEB. (2019). İlköğretim Türkçe dersi (5, 6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Ong, W. J. (2007). *Sözlü ve yazılı kültür: Sözü teknolojileşmesi* (S. P. Banon, Çev.) Metis Yayınları.
- Propp, V. (2000). *Masalın biçimbilimi* (S. Tekay, Çev.) İletişim Yayınları. (Orijinal eser 1928’de yayımlanmıştır.)
- Sakaoğlu, S. (2012). *Masal araştırmaları*. Akçağ Yayınları.
- Sanders, B. (1999). Öküz’ün A’sı: Elektronik Çağda Yazılı Kültür’ün Çöküşü ve Şiddetin Yükselişi. Ayrıntı Yayınları.
- Sarpkaya, S. (2018). Türklerin Şeytani Masalları: Türk Masal ve Efsanelerinde Demonik Varlıklar. Karakum Yayınevi.
- Seyidoğlu, B. (1985). *Erzurum halk masalları üzerinde araştırmalar*. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Seyidoğlu, B. (1985). *Masal*. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Cilt 6).

- Tezel, N. (1968). Türk halk edebiyatında masal. *Türk Dili-Halk Edebiyatı Özel Sayısı*, 447.
- Türk Dil Kurumu. (n.d.). *Masal*. Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- Turan, F. A., & Önal, M. N. (Eds.). (2023). *Türk dünyası masal araştırmaları*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Topçam, S. (2019). Masal anlatıcılığı ve günümüz masal anlatıcılığında hazırlanma süreçleri [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü].
<https://dergi.salom.com.tr/haber-1223-masal-anlaticisi-gordurtme-ve-hissettirme-sanatcisi-judith-malika-liberman.html>
<https://share.google/BUbs2mk98JeG773i1>
www.youtube.com/@SarkiMasallar
<https://www.dogankitap.com.tr/yazar/judith-malika-liberman>
<https://www.anlatmaokulu.com/hikayem>
<https://magdergi.com/roportajlar/judith-malika-liberman-masallar-in-sifa-gucu/>
<https://www.ntvradyo.com.tr/program/masal-bu-ya/474>

Extended Abstract

Introduction

This study examines the storytelling approach of Judith Malika Liberman within the framework of traditional and modern fairy tale theories and evaluates it in the context of Turkish language education. Fairy tales have long been considered an effective tool for cultural transmission and language development. As one of the leading figures in contemporary storytelling, Liberman combines traditional narrative structures with modern expressive techniques, emphasizing the therapeutic and transformative power of stories. The study aims to reveal how Liberman's storytelling contributes to language teaching through cultural, emotional, and creative dimensions.

Method

The research was conducted using a qualitative and descriptive design based on document analysis. The study focused on Liberman's works *Masal Terapi* (2015), *Bir Masal İyi Gelir* (2020), and *Masallarla Yola Çık* (2017), which represent her storytelling philosophy. Data were collected from these texts, as well as from interviews and public talks by Liberman. The content was analyzed thematically in relation to traditional and modern narrative theories. Themes such as narrative structure, symbolism, and narrator–listener interaction were identified and interpreted in the context of Turkish language education.

Result and Discussion

The findings indicate that Liberman's storytelling preserves traditional narrative elements such as formulaic expressions, repetition, and the "rule of three," while transforming them into modern, reflective, and participatory narratives. Her stories emphasize personal growth, empathy, and inner healing rather than heroic quests. From an educational perspective, these narratives foster students' creative thinking, emotional intelligence, and linguistic awareness. Traditional tales enrich vocabulary and cultural knowledge, whereas Liberman's modern adaptations encourage interpretation, writing, and performance-based learning. As a result, Liberman's storytelling presents a multidimensional model that integrates language, culture, and emotion, offering an innovative perspective for Turkish language education.